Ч. 117 (14.948). Львів, вівторок 31 травня 1938. Opłata pocztowa uiszczona gotówką. Рік LIX.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ ВРАНЦІ.

Редакція й Адміністрація: ЛЬВІВ, РИНОК Ч. 10. II. ПОВ.
Телефон Редакції 246-46
Телефон Адміністрації 229-41
Телефон Друкарні 229-26
Адреса для телегр.: Діло Львів
Конто: П. К. О. Льв. 501.060.
" Банку Чеських Легіон. Прага „Діло".
Рукописів не звертаємо.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ:
місячно (з книжкою) . 5.00 зол.
чвертьрічно . . . . 15.00 „
піврічно . . . . . . 30.00 „
річно . . . . 60.00 „
В АМЕРИЦІ 1.50 ДОЛ., У ЧЕХОСЛОВАЧЧИНІ 30 КОР. Ч., У ВСІХ ІН. КРАЯХ 7.50 ЗОЛ. П.
ОДИН ПРИМІРНИК 20 СОТ.

ВСІ ТОЧНІ ПЕРЕДПЛАТНИКИ ДІСТАЮТЬ ЩОМІСЯЦЯ БЕЗПЛАТНО КНИЖКУ Б-КИ „ДІЛА" В ОБЄМІ 10—15 АРКУШІВ ДРУКУ.

Після трагічної смерти полковника Евгена Коновальця.

ПОЛКОВНИКА КОНОВАЛЬЦЯ УБИВ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ АГЕНТ ВАЛЮХ.

Телеграма париського кореспондента „Діла".

Наш париський кореспондент надіслав телеграму такого змісту:

Полковник Коновалець вийшов у Ротердамі 23-го травня вполудне з ресторану Атлянта Бульвар Гольдсінгель з пакетом, який вибухнув. Передав йому цей пакет якийсь Валюх. Є думка, що це вчинок Третього Інтернаціоналу. Справець утік. Похорон відбувся 28-го травня у приявности дружини, католицького священика, литовського посла і представників влади.

Большевицький агент Валюх

убивник полк. Коновальця виїхав з Голяндії в день атентату.

КОМУНІКАТ ГОЛЯНДСЬКОЇ ТЕЛЕГРАФІЧНОЇ АГЕНЦІЇ.

Голяндська Телеграфічна Агенція подає: стверджено, що бомбовий вибух у Ротердамі 23. ц. м. був політичним замахом; у ньому згинув український полковник Евген Коновалець.

Замах виконав Валюх. Є це совітський агент, який встиг виїхати з Голяндії ще у дні замаху.

Гаський щоденник „Телеграф" додає, що совітський агент Валюх — це українець з походження.

Після замаху арештовано якогось Бору. Виявилось, що він у дійсности називається Ярослав Барановський. Він був курієром полк. Коновальця і приїхав з Відня до Ротердаму на його заклик.

Тіло полк. Коновальця поховано в присутности членів родини, що приїхала з Берліна.

На Валюха чекав большевицький корабель.

„УКРАЇНСЬКИЙ ДІЯЧ" ТА АГЕНТ ГПУ.

Польська Телеграфічна Агенція подає за німецькою пресою такі подробиці убивства полк. Коновальця:

Українець, на прізвище Валюх, що виконав атентат, виступав у подвійній ролі:

УКРАЇНСЬКОГО ДІЯЧА ТА АГЕНТА ГПУ.

Підчас стрічі Валюх передав Коновальцеві пакет, в якому були будімто гроші, а насправді находилася в ньому годинникова бомба. Від вибуху тієї бомби згинув Коновалець.

Повідомлення в німецькій пресі звертають увагу, що в часі, коли Коновальця вбили,

В РОТЕРДАМІ СТОЯВ БОЛЬШЕВИЦЬКИЙ КОРАБЕЛЬ „МЕНЖИНСЬКИЙ", ЯКИЙ НА ДРУГИЙ ДЕНЬ ПІСЛЯ АТЕНТАТУ ВІДПЛИВ ДО ЛЕНІНГРАДУ.

Німецька преса допускає думку, що виконавець атентату втік на цьому большевицькому кораблі.

ВІДГОМІН СМЕРТИ ПОЛКОВНИКА КОНОВАЛЬЦЯ В ПОЛЬСЬКІЙ ПРЕСІ.

Вся польська преса подала за Польською Телеграфічною Агенцією (ПАТ) або на підставі закордонних джерел вістку про атентат на полковника Коновальця стримуючись здебільша від якихбудь коментарів. Варшавський осенерівський щоденник „АБЦ" під наголовком **„Хто був Коновалець"?** підкреслює, що полк. Коновалець мав свою власну політику, яка змагала до того, щоб створити незалежну українську державу з арх. Вільгельмом Габсбургом на престолі (?!), що він вів протипольську роботу та був творцем Української Військової Організації".

„ІКЦ" ВИНЮШКОВУЄ АФЕРУ АЛЯ „ПОЛК. ЛЬОРЕНС".

Подаючи вістки про вбивство полк. Коновальця, здебільша за українською пресою, краківський „ІКЦ" пише:

„Беручи під увагу всі ті подробиці, можна вважати, що від бомби справді згинув Коновалець. Але треба бути в цій справі дуже обережним, бо може бути, що деяким чинникам з кол УВО залежить на тому, щоб затерти сліди Коновальця і відповідно його законспірувати, особливо тепер, коли українські терористи почали посилену діяльність".

„ІКЦ" довідується звідкись, що полк. Коновалець „після повороту з Канади, де збирав фонди серед української еміграції на боротьбу з Польщею, шукав на гвалт союзників, при чому вів переговори з представниками Комінтерну (?!!). Впадає в очі передовсім факт, що нелегальна бібула ОУН покривається з бібулою КПЗУ (!?). Можна допустити, що обі ці терористичні групи використали роттердамський інцидент, щоб замаскувати Коновальця".

„ІКЦ" НЕ ВИТРИМАВ, ЩОБ НЕ ЗАЧІПИТИ „ДІЛА".

„Вістку про здогадну смерть Коновальця — пише „ІКЦ" — подає українська преса на перших місцях. **Орган УНДО — „Діло", що намагалося донедавна всякими способами відхрещуватися від Коновальця та його адгерентів, подає вістку на першій сторінці п. н. „Полковник Коновалець убитий".** Це у стилю „ІКЦ", що завжди залишається вірний собі.

ЯК „ІКЦ" ІНФОРМУЄ...

Про те, як інформує „ІКЦ" своїх читачів, свідчить пророчисто отака вістка (ч. 149. з 31. травня ц. р.):

„**Як довідуємось, тесть Евгена Коновальця, львівський адвокат д-р Федак, довідавшися з суботніх українських часописів про смерть зятя,** якого розірвала годинникова бомба у зберігальні багажів на залізничому двірці у Роттердамі, **звернувся зараз телефонічно за потвердженням або запереченням тієї вістки до дирекції поліції в Роттердамі".**

Цікаво знати, від кого п. Ц., редактор львівського відділу „ІКЦ", таке довідався. Гадаємо що шануючий себе журналіст повинен знати, що діється в місті, яке він обслуговує як кореспондент часопису. Хіба можна писати, що до Роттердаму телеграфувала людина, яка вже півтора року лежить — хай з Богом спочиває! — у гробі?! А п. Ц. довідується... Довідуємося з цього факту, що п. Ц. дуже часто довідується подібно правдоподібних речей, якими алярмує свій часопис. Це знак, як до того, про що нераз п. Ц. довідується, треба ставитися

Полк. Евген Коновалець.

Львів, 30. травня 1938.

Коли рівно 12 літ тому згинув Симон Петлюра — ввесь жидівський світ бачив у ньому тільки головнокомандуючого Українською Армією у тому часі, коли по Проскуровах гуляли ріжні Семесенки. І треба було довгого часу, щоб бодай чесніші і розумніші одиниці зпоміж жидівських публіцистів зрозуміли, що Симон Петлюра — це для українців — подібно, як Іван Мазепа — символ державности, це всенаціональна цінність, тільки дуже далеко і дуже посередньо звязана з формальними титулами та становищами, що він їх колись займав. І довго треба було ждати, щоб бодай частина найповажнішої жидівської преси заперестала поганих та нісенітних лайок на особу Симона Петлюри, які ані його образити не були всилі, ані його памяті в українському народі пошкодити.

Сьогодні на згук імени Евгена Коновальця кожний поляк думає тільки про акти саботажу, підпали та вбивства, не знаючи про Евгена Коновальця нічого більше, як тільки те, що він був головою ОУН. Тимчасом імя Евгена Коновальця перейшло було вже до історії українських визвольних змагань надовго передтим, заки повстала УВО й ОУН. З іменем Евгена Коновальця звязана найсвітліша сторінка історії боротьби проти Московщини, його імя для кожного українця означає передусім творця Січових Стрільців, спершу невеличкого Куреня, потім Корпусу, тієї єдиної і цілком виїмкової української військово-революційної формації, яка мала де-де більше значіння від її чисто військових операцій, її перемог і поразок: це була школа українця-соборника й українця-державника, школа, з якої виходив ідеальний тип українця, який не знав партикулярного патріотизму, для якого не істнувала Галичина ані Наддніпрянщина, Буковина ані Закарпаття, та який думав виключно тільки всеукраїнськими категоріями, хочби вони в даному моменті йшли позірно на шкоду тіснішій батьківщині, в якій Січовий Стрілець народився. І тому Евген Коновалець, всеукраїнський діяч-полководець, підтримував Центральну Раду, яка заключила берестейський мир з німцями та йшов зі своїми Січовими Стрільцями — разом із Гайдамаками Симона Петлюри — в авангарді німецьких військ. І тому волів дати себе німцям роззброїти, ніж зрадити Центральну Раду. І тому він згодом примирився був з Павлом Скоропадським під умовиною збереження національного змісту української державної самостійности, і тому підняв повстання проти Скоропадського та німців, коли та передумова завела, і тому не дав послуху делеґатам галицької Національної Ради та не пішов під Львів, бачучи осередок всеукраїнських подій і свій вояцький обовязок над Дніпром, і тому до останку витревав при Армії УНР, не вважаючи на тиф і голод і холод. І тому з табору інтернованих у Луцьку виїхав на Чехословаччину, щоб знову творити нові українські військові кадри проти Росії, користаючи з резерв, якими були табори українських інтернованих вояків у Німецькому Яблонному і тому по останній день свого життя залишився фанатиком української збройної сили, потрібної у часі найближчого великого нового міжнародного зудару.

Евген Коновалець був людиною, якої найбільш характеристична прикмета вдачі — вічна активність, метушливість, невсипуща потреба діла. Така активна людина в таких важких і складних часах — не може не робити помилок. Одні з тих помилок вже сьогодні не підлягають сумніву, інші перейдуть щойно на суд

історії, яка єдино покликана казати слушне слово: не під напором злободенних пристрастей та інтересів, але з перспективи десятиліть і століть, коли обовязують зовсім інші критерії. Евген Коновалець сам мав почуття автокритицизму і не соромився признаватись до помилок. Бувало, вже у перших роках еміграції, у рр. 1920/21, він нераз висловлював перед своїми приятелями жаль: „Колиб тоді я мав був той розум і досвід, що тепер: мені закидали, що загострюю відносини репресіями проти замаскованих центрів большевицької агітації, а то треба було не панькатись, лиш розстрілами встановляти порядок, — мені закидали диктаторські амбіції, а то треба було не відмовлятись від диктатури, яку мені давали, тільки самому брати її!“

І в оцій пошуканці доріг і в отому метушливому житті еміґрантського конспіратора — Евген Коновалець робив помилки та одночасно виробляв себе на справжнього державного мужа на велику мірку. Знаємо, знаємо, що тут відразу счиниться в усьому польському таборі і подекуди й у нашому українському, крик маленьких людців, які не розуміють, яка ріжниця між колісцятками у життєвій машині та індивідуальностями, які самі накручують ту машину. Можна бути звеличником чи противником Евгена Коновальця, чи навіть його фанатичним ворогом; є такі зпоміж галичан, які по нинішній день не забувають йому історичного рішення Стрілецької Ради у Білій Церкві з 12. листопада 1918 року (не йти під Львів, лиш чекати гасла на повстання проти Скоропадського і німців, — самого Коновальця тоді у Білій Церкві саме не було, але його світогляд і величезний особистий авторитет мали вплив на сформування всієї січово-стрілецької психіки та способу думання); інші знову найпалкіші докори роблять йому чи то за його становище до справи польсько-українського союзу у 1920 р. чи за опозицію до віденської Диктатури д-ра Евгена Петрушевича. Українське зорганізоване громадянство та „Діло“, як його виразник і чинник формування його опінії, **займали наскрізь неґативне становище до ОУН, тимсамим до полк. Евгена Коновальця, як її основника і команданта. Не зміняємо нього свого становища і в обличчі смерти Евгена Коновальця, відповідального за діяльність тієї організації та її наслідки**, дарма, що — як доходили до нас звістки — він сам переживав нераз хвилини трагічних душевних конфліктів, коли довідувався про речі, які діялись без його відома (вбивство Т. Голубка) чи про непередбачені наслідки підпільної акції (напр. конфіденціоналізм серед шкільної молоді). А проте це не може вплинути на обєктивне ствердження факту, що не підлягає ніякому сумніву: що це була індивідуальність, яку кожний відразу відчував, хто тільки з ним стрінувся та його пізнав. Індивідуальність непересічної мірки, саме така, яка здібна до великих діл і до великої трагедії.

Евген Коновалець був індивідуальністю рідкою особливо в українському світі. Довго ще мабуть треба буде ждати, поки українська вдача позбудеться решток галицької провінціяльщини та наддніпрянського хуторянства. Тимчасом Евген Коновалець був людиною позбавленою всяких провінціональних рисок. Не знаємо, чи існує хтось з його останнього оточення (якого складу теж не знаємо), хто зумів би тепер відтворити його звязки з чужинецьким світом та їх політичний сенс. Але опикуємо твердження, що не було і нема серед українців людини, яка стільки знала про куліси міжнародньої політики, що знав Евген Коновалець, якого імени ніхто ніколи не стрічав в европейській пресі та який від літ провадив на чужині життя змовника.

Незавидне життя людини, яка живе на щораз інший пашпорт із щораз іншим назвищем, якому держави не дають права побуту та з яким підтримують інформаційні звязки найвищі державні діячі ріжних держав, за посередництвом своїх емісарів, а то й безпосередньо але завсіди потайки зі збереженням найбільш дискреціональних форм. Жив серед мира в постійній атмосфері війни. **Був одним із тих, які вірили у війну та у війні бачили й бачать нову велику українську шансу.** Був одним із тих, які приготовляли війну і впав, як вояк на війні.

Впав з руки большевицького аґента. Коли тільки прийшла перша звістка про його смерть — відразу, немов автоматично пронизала всіх нас думка: чергова московсько-большевицька робота! Саме таємничість смерти Евгена Коновальця, якісь несамовиті куліси тієї смерти, вказували відразу на кузню плянів нагальної і таємничої смерти всіх невигідних червоній Москві людей: і Симона Петлюри і грузина Джорданії і москалів Савінкова, Кутєпова та Міллера. Всі вони щезли з цього світа серед несамовитих обставин, убивство кожного з них має по нинішній день свої незясовані моменти. Чим особа Евгена Коновальця була саме для Совітів небезпечна? **Бо хтонебудь його знав, той ніколи не мав ніякого сумніву, що в будучому воєнному конфлікті полк. Евген Коновалець найдеться по стороні тих, які воюватимуть проти Совітів!** У Москві не забули, що Іван Андрух і Микола Опока, як керманичі Центрального Повстанчого Комітету у Києві розстріляні вже після відвороту польсько-українських військ — це колишні СС-и; що VI. дивізія ґен. М. Безручка складалася здебільша з СС-ів, які пішли туди за згодою Евгена Коновальця; **що в 1920. році, коли воєнна кампанія перехилювалася вже у некористь Польщі й України, Евген Коновалець вислав був парляментаріїв до Бельведеру** з пляном організації української протисовітської армії у Карпатах (про що ще певне появляться історичні спомини); що врешті в організації зимового походу Юрка Тютюнника та в його штабі брали участь чільні СС-и, знову з відома і дозволу полк. Евгена Коновальця. У світлі цих фактів та його останніх звязків у державах протикомуністичного порозуміння, про які зрештою доходили до краю тільки найбільш загальникові та неясні вістки, — зрозумілий стає той острах, що його відчували московські большевики. **Саме тому вбивство Евгена Коновальця так страшенно нагадує вбивство Симона Петлюри: в одному і другому випадку безумовно грали ролю ті самі мотиви, — той сам страх, щоб військово-організаційний хист одного і другого та авторитет імени одного і другого серед колишніх українських військовиків, серед української молоді та серед широких українських мас в Наддніпрянській Україні не заважив трагічно на воєнній ситуації Совітів.** І тому Евген Коновалець був небезпечний саме для Совітів і **тільки для Совітів.** Як смішно на цьому тлі виглядають маленькі типово „ікацові“ кольочки — писати у посмертних згадках про Евгена Коновальця слово отаман у „лапках“! Яку жалюгідну ігноранцію у цих справах зраджують ніби чільні польські часописи!

Але Москва не помилялася. Вона чудово орієнтувалась у сутньому і справжньому підході Евгена Коновальця до проблем Сходу Европи. Той його підхід робив із нього для Москви людину найбільш небезпечну. І тому треба було ту небезпечну людину усунути з цього світа. **Атентат на Евгена Коновальця свідчить про величезну актуальність воєнного конфлікту та про панічний страх перед ним у совітській верхівці.**

Виграна війна, програний мир.

Сьогодні вже нема ніодного історика ані політика, який не знав би, що хоч німці програли війну, проте переможці, виігравши війну, програли мир.

За двацять літ по війні Німеччина стала сильніша, ніж була за часи Вільгельма II. Її престіж у 1938 році такий великий, що їй начебто і воювати непотрібно: без війни інкорпорували вони цілу державу, прилучили до себе сім мілїонів населення та здійснили віковічну мрію цілого німецького світу: німці обєдналися в одну велику державу.

Все це сталось не відразу: крок за кроком падали ті пута, які накладав на Німеччину версальський мир. Вона росла у всіх на очах. Очевидно, цей зріст німецької державної сили залежав у найбільшій мірі від життєвої здатности німецького народу, що переживає саме час свого експанзивного розцвіту, тоді, як у деяких інших народів заходу почувається втома і коли вони виявляють якщо не старечість то бодай „вік спокійної зрілости“. Залежить тут багато від того духа ентузіязму і дисципліни, який запанував у Німеччині та дав можливість висунутись на таке надзвичайне провідне місце енергійній і сміливій людині...

Але цей поворот на 180 ступнів европейської політики багато залежить і від тих принципів, що їх поклали в основу міжнародніх відносин після війни від суперечностей між істнуючим правом-договорами та реальними взаєминами міжнародніх сил.

Годі думати, що світовими подіями кермує тільки розум, доцільність та реальне зрозуміння потреб часу та справжніх інтересів народів.

У великій мірі кермують світом й ті психольогічні „імпондерабілія“, ті свідомі і підсвідомі почуття і уяви, які мають велику силу в особистому і в громадському життю, які може ще в більшій мірі відбиваються на міжнароднім життю. Версальський мир був вислідом не тільки холодного розуму, але пристрастей та підсвідомих почувань. В роскішних салях Версалю відчували ще стогін жертв війни, плач матерів, ненависть... І мудрі старці, з яких кожний добре знав свою країну і нічого не розумів, що діється поза нею, створили цей великий акт, в якому самі розчарувалися на другий день після його підписання. Лишили вони тяжку спадщину своїм наступникам, що мусіли якнеяк, а триматись цієї невдалої партії, яка стала єдиною основою непевного миру [illegible]

Старці Версалю хотіли бути [illegible] справедливими; не все, що вони вирішили [illegible] зле, багато шляхетних намірів було з їх [illegible] вах і серцях. Але не зрозуміли вони двох [illegible] важливіщих моментів: 1) що не можна [illegible] тримати в путах великий нарід, оголосивши [illegible] го „народом злочинців“; 2) не можна [illegible] на віки на їх власну згоду: інтереси [illegible] особливо великих держав, занадто [illegible] ріжнобіжні. Версальський мир виходив з [illegible] сновку, що велика Антанта треває [illegible] міцно тревати... Всеж для певности [illegible] мансо другий, додатковий договір [illegible] цією, Англією та Сполученими Державами [illegible] порозуміння трьох мало гарантувати [illegible] ня головного договору. Але ні Англія [illegible] більше Сполучені Держави (як відомо [illegible] кинули і самий Версальський договір [illegible] порозуміння не ратифікували. Версальський [illegible] мир з цього самого дня був загрожений [illegible] повис у повітрі...

В основу цього акту, властиво у [illegible] ги Націй лягло ще одно підсвідоме [illegible] реконання. Це свого роду закон [illegible] від якого людській волі дуже тяжко [illegible] що існує, те, до чого ми звикли, [illegible] за обовязкове, за те, що начебто і [illegible] вати. Ніхто до війни не вірив, крім [illegible] пацифістів в реальну можливість [illegible] нізму, як Ліга Націй. А після війни [illegible] звичці величезного союзу держав, [illegible] Антантою, йти разом, розвязувати і [illegible] [illegible] в життя свої спільні рішення, — [illegible] ідею Ліги не тільки фантасти, але і [illegible] альні політики. Вони не зрозуміли, [illegible] цій ідеї є справді позитивного, практичного [illegible] — утопійного.

В основу Ліги і твердого миру, [illegible] га мала забезпечувати, поклали [illegible] колективної забезпеки. В разі коли [illegible] без жадної провокації з боку другого [illegible] нього, всі як один народи Ліги [illegible] народа-напасника виступити, чи то [illegible] економічних санкцій чи попросту [illegible] лою. Ідея ця не нова, пацифісти [illegible] мріяли, але реальні політики повіриі [illegible] що мали перед собою недавній [illegible] на по одній державі приставали [illegible]

створили нечувану коаліцію проти Німеччини та її спільників... Те що істнує, мусить істнувати, те що вже сталося на наших очах, мусить чи, принаймні, може знову повторитись. В цьому і полягала психольоґічна помилка: обставини 1914—18 років були виїмкові; війна вже почалась, розгорілась, вона заторкувала безпосередні інтереси третіх держав і вони втягувались в неї, розраховуючи на певні користи при поділі здобичі...

Інша річ — час миру. Коли десь на земній кулі виступає навіть справжній напасник, що робить справжню кривду свому сусідові, — неможливо вимагати, щоб у цей конфлікт вмішувалися ті держави, які в ньому безпосередньо не заінтересовані. Кожний провідник держави, як би й не бажав він миру і справедливости в світі, який далекий би він не був від особистого егоїзму, мусить мати егоїзм національний — памятати, що втручаючись у чужий йому конфлікт, він виведе своїх людей у бій, що його країна переживе страшну небезпеку, руїну тощо.

При сучаснім стані міжнародніх взаємин ці арґументи розбивають всяку можливість колективної забезпеки, яка може стати реальною — і то не у світовому розмірі — коли більша або менша група держав відчує себе безпосередньо загрожена.

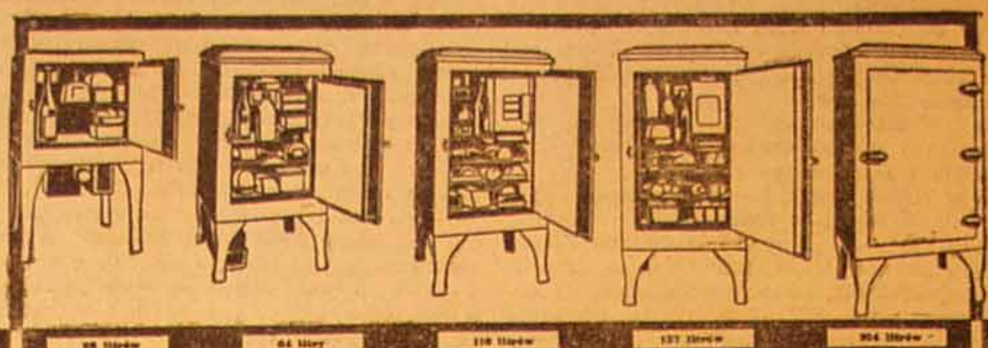
В усякому разі практика показала, що імя колективної забезпеки цілком здискредитована.

Але віра в цю систему мира завела не одну нещасливу Етіопію. Вся політика Чехословаччини була на ній побудована від двацяти літ, і ми бачимо, в якому страшному сліпому куті опинилася та держава, яка рахуючи на допомогу і співчуття цілого світу не подбала про мирні і добрі взаємини з тими державами, які її оточують і від яких її життя і саме істнування безпосередньо залежить.

Не диво, що Швайцарія хоче позбавитись ефимерної колективної забезпеки і повернутись до стану повної невтральности. Не диво, що про це думають всі малі держави півночі, що не так давно сама Бельгія, улюблена сусідка Франції та Англії, круто змінила свою політику і стала на цей шлях невтральности. І саме таку раду дають Чехословаччині її справжні друзі, що бажають їй в останній загрозливій годині вийти цим шляхом з трикутника смерти: невтральність малої держави лінше зебезпечує її від сильного сусіда, бо в цьому випадку вона вже не турбує його навіть в разі його конфлікту з другою сильною державою, — ніж ота ефимерна допомога, яка або зовсім не прийде або прийде запізно.

Таким чином ідея колективної забезпеки — зовсім занепала: її заступає знов система часткових порозумінь між державами. Але чи занепад цієї ідеї означає кінець самої Ліги Націй? — Так про це думають у світі і винні в цьому стопроцентові пацифісти. Чи перетвориться Ліга колись у справжню супер-державу, чи зможе вона створити свою власну збройну силу, як це пропонував колись Тардіє, це інша річ. Але помилково було з боку прихильників Ліги звязувати своє істнування виключно з акцією колективної забезпеки, з істнуванням § 16 пакту. Ми вже говорили в одній з попередніх статтей про велике значіння Ліги для рівноваги складних міжнародніх відносин у сфері чисто реальних справ, ми хотілиб ще сказати дещо про те, що нового внесла ця установа в техніку сучасної дипломатії.

Олександер Шульгин.

Відклик Союзу Українок.

(Докінчення).

ад 7) Стверджуємо категорично, що ніякої летючки з зазивом до українського жіноцтва бойкотувати вибори з 1935 р. Союз Українок не видав. Брати активну участь у виборчій акції літом 1935 р. Т-во мусіло, бо нова виборча ординація до Сойму покликала до виборчих колеґій м. і. представниці жіночих організацій, а саме по пять делеґаток у виборчих округах, що мають поверх 75.000 міського населення. (§ 32, 3 ц виборчої ординації). Таким робом сам виборчий закон втягнув Т-во до політики і був це єдиний випадок, що Т-во в політичній акції брало активну участь. Коли Т-во мало право й обовязок висилати делеґаток до виборчих колеґій, то ясна річ, що воно мусіло теж дати їм інструкції і загалом заняти становище до самого виборчого акту. Коли виявилося, що Т-во не має змоги через свої делеґатки у виборчих колеґіях вплинути на виставлення українських жіночих кандидатур, тоді Т-во не могло заняти до виборів становище позитивне.

Статті, які появлялися на шпальтах часопису „Жінка", відповідали вповні програмі цього часопису, зголошеній у пресовім відділі Городського Староства у Львові та принятій ним до відома. Відпису цієї програми не маємо під рукою, бо вона находиться разом з усіми актами Союзу Українок в Городському Старостві, але памятаємо, що там є зазначене, що „Жінка" буде обговорювати всі біжучі суспільні питання зі становища українського жіночого руху. Зокрема щодо статтей п. з. „Нормалізація на цензурі" в ч. 15—16. 1937 р. і статті п. з. „Час витягнути консеквенції" в ч. 17. 1937 р., то мусимо завважити, що обі вони перейшли цензуру. Стаття „Час витягнути консеквенції" торкається внутрішніх відносин в Товаристві. Щодо другої статті „Нормалізація на цензурі", то треба завважити, що начальник виділу безпеки Воєвідського Уряду у Львові п. Харевич літом 1937 р., в часі розмови з головою Т-ва, яка інтервенювала в нього в справі звільнення Т-ва від стемплевих оплат, зацікавився питанням, яке становище до відомої анкети „Діла" в справі вислідів нормалізації займе „Жінка" і не піднosив замітів, коли голова Т-ва сказала, що має намір на цю тему помістити в „Жінці" статтю. В кожнім разі „Жінка" була органом Т-ва лише постільки, що це видавництво було власністю Т-ва. Поза цим Т-во не відповідало і не хотіло ніколи відповідати за зміст статтей і заміток, міщених у цьому часописі, з підписом авторів чи без підпису. За ввесь зміст часопису відповідала правно і фактично виключно відповідальна редакторка часопису п. Олена Шепарович, згл. підписані автори статтей. Т-во відповідало і відповідає тільки за ті статі, поміщені в цім часописі, які були підписані Головним Виділом Т-ва. **Докази**: Ординація виборча до Сойму; Програма часопису „Жінка" в актах пресового відділу Городського Староства у Львові.

ад 8) Заміт ад 8) є вповні вичерпаний поясненням до точки 7). В кожному разі Т-во ніколи не мало наміру провадити свою діяльність всупереч будьяким правним приписам, а навпаки старалося по свому найкращому розумінні працювати в межах обовязуючих законів і статуту. За ті чи інші сконфісковані статті чи замітки відповідає виключно відповідальна редакторка і автори статтей. Однак навіть сам факт конфіскати не є доказом субєктивного наміру автора чи відповідальної редакторки виступати проти обовязуючих законів, бо сама конфіската стверджує лише обєктивне нарушення приписів, а не субєктивну вину. Відома річ, що такої конфіскати не можуть оминути навіть урядові пресові органи, як „Газета Польска", „Ілюстрований Курєр Цодзєнни" і т. і.

ад 9) Не відповідає абсолютно фактичному станові річей твердження, будьтоби Товариство сталося в руках деяких українських чинників знаряддям політичної боротьби. Це твердження не наводить ніякого доказу, а тільки покликується загальниково на резолюції останнього Загального Зїзду Т-ва з дня 10. жовтня 1937 р. Тимчасом власне ці резолюції стверджують понад усякий сумнів, що Т-во не тільки в ніякій політичній боротьбі участи не брало, але навпаки закликало до злагіднення політичної боротьби і до обєднання всіх здорових конструктивних сил українського народу до згідної леґальної праці. Додамо ще, що ці резолюції не викликали ніякого застереження з боку адміністраційної влади тоді, коли появилися друком. **Доказ:** Резолюції Загального Зїзду Союзу Українок з 10. X. 1937 р. в актах Т-ва.

ад 10) Стверджуємо, що всі промови на Загальних Зїздах Т-ва в днях 2. і 3. IV. 1936 р. та 9. і 10. X. 1937 р. торкалися статутової діяльности Т-ва. Політичними вони були хіба тільки у тому значінні, що Т-во маючи статутове право й обовязок заступати жіночі права й інтереси перед громадянством і державою (§ 3, уст. 5), мусить займати становище до всяких суспільних подій, які доторкають жіноцтво. Зрештою цей закид зроблений є в такій загальниковій формі, без подання осіб і уступів промов, що подрібнo на нього не можемо відповісти.

Промови голови Товариства на Святах Селянки в Старому Самборі дня 6. IX. 1936 р., і Жовкві 27. VI. 1937 р. і в Гаях літом 1936 р. мали за виключну тему завдання української жінки як матері, господині і громадянки. Про положення українського народу в Польщі в цих промовах загалом не говорилося, отже і не можна було висовувати це положення в спосіб тенденційний і незгідний з правдою. **Докази:** Протоколи Загального Зїзду з 2. і 3. IV. 1936 р та 9. і 10. X. 1937 р. в актах Т-ва; зміст промов голови Т-ва, поданий в звідомленнях із Свят Селянки в „Жінці", переслухання в характері свідків комітетових згаданих свят.

II. З уваги на повищі виводи і докази є без сумніву ясне, що основа цитованого рішення Городського Старости є суперечна з фактичним станом річей, внаслідок чого є вона правно безосновна. Зокрема:

ад 1) Товариство має статутове право співпрацювати з іншочими організаціями, споріднеными з Т-вом своєю діяльністю;

ад 2) Ніякої секції, непередбаченої статутом, Т-во ніколи не зорганізувало;

ад 3) Щодо закиду участи часописів Союзу Українок „Жінка" й „Українка" у т. зв. „пресовому порозумінні", то передусім стверджуємо, що в ньому взяли участь не тільки політичні часописи. Подруге, ця пресова конференція мала на цілі устійнити засаду льояльної пресової полеміки та щоби часописи обмінювались інформаціями в справах громадського життя. Таким чином ця конференція не мала на меті ніякої політичної акції і взагалі не мала на цілі займатися практичною політикою, і тому редакції часописів „Жінка" і „Українка" вважали свою участь у цій конференції за акт громадської моралі, а не за політику.

ад 4) Закид, що Товариство від кільканацяти років працює у ворожому для польської Державности наставленні є необоснований і суперечний з фактичним станом річей. Товариство ніколи ніякого наставлення ворожого до польської Державности не мало:

а) зацікавлення трагічною смертю члена Т-ва бл. пам. Ольги Басараб не може бути доказом ворожого відношення до польської Державности;

б) Т-во не проголошувало бойкоту виборів до законодатних установ в 1935 р., а зрештою бойкот парляментарних виборів не може бути доказом виразної нехіті до пануючого в державі правного ладу, про що свідчить між іншим те, що поважна скількість патріотичних груп польського громадянства і велика скількість професійних союзів, які також є статутовими товариствами, не брали участи у виборах 1935 р., бо не бачили можливости перевести до парляменту своїх заступників.

Ад ц і д) Т-во не мало наміру ширити на шпальтах своїх часописів сепаратистичні гасла, ображати польський нарід та гльорифікувати проступки, а за сконфісковані статті і замітки відповідають виключно їх автори та відповідальна редакторка.

е) Товариство не займало ніколи ніякого становища до авторів і прихильників т. зв. нормалізаційної політики і тому не могло пятнувати їх в громадській опінії. Колиж появлялися якісь замітки в цій справі на шпальтах преси Т-ва, то за їх зміст відповідає лиш відповідальна редакторка й автори цих заміток, а не Т-во. В кожному разі редакції часописів Т-ва не вважали за якусь протизаконну чинність своє критичне становище до деяких осіб, що провадили т. зв. нормалізаційну політику, бож бачили з офіційних комунікатів „Секретаріяту Порозумевавчего Польскіх Організацій Сполечних", до котрого входять майже всі польські статутові товариства на території Галичини (м. і. теж і кілька жіночих польських товариств), що ці товариства займали абсолютно негативне становище до авторів нормалізації, а навіть до самої ідеї нормалізації, бачили теж з комунікатів, що в нарадах цього Секретаріяту брали участь особи на високих урядових становищах, отже редакції часописів Т-ва вважали за можливе в цій справі заняти частинно таке становище, яке займав „Секретаріят порозумевавчи Організацій Сполечних".

ад 5) Упімнення Товариства в 1924 і 1929 р. не можемо вважати перестерогою щодо теперішньої його діяльности, бо вони відносяться до часу перед 14, згл. 9 роками. В останніх роках Т-во ніякого упімнення від влади не дістало, навпаки дозвіл на Український Жіночий Конгрес, який Товариство урядило в червні 1934 р., та дозвіл на прилюдну збірку в травні 1937 р. є доказом, що влада в цілій діяльности Т-ва не добачувала нічого протистатутового ні протизаконного.

ад 6) Факт, що Союз Українок як Товариство з широко розбудованою організаційною сіткою та яке нараховує у своїх рядах багато тисячів членів, має змогу впливати на прилюдну опінію в деяких питаннях, зовсім не є доказом того, що Т-во переступило обовязуючий його закон, устійнений для нього обем діяння та що воно своєю діяльністю погрожує поважно безпеці, спокоєві та суспільному порядкові.

З повищих причин відклик є вповні узасаднений. І тому вносимо: знести зарядження львівського Городського Старости з дня 6. травня 1938 р. Ч. Пол. В. 4/904/1/стов. 38 р., силою якого завішено діяльність Центрального українського Жіночого Товариства Союз Українок у Львові та привернути тим самим діяльність цілого Товариства, себто його Централі, Філій і Кружків.

Головний Виділ Центрального Українського Жіночого Товариства Союз Українок у Львові.

Мілена Рудницька в. р.
голова.

Оксана Джиджора Дзьоба в. р.
секретарка.

Що писало „Діло" 50 років тому.

Ч. 111. Середа, 30 (18) травня 1888.

ПРОВІНЦІОНАЛЬНИЙ СОБОР.

Під цим наголовком містить „Діло" передову статтю у звязку з вісткою „Душпастиря", що небавом збереться провінціональний собор греко-католицької церкви. З тієї нагоди „Діло" подає коротку історію дотогочасних соборів та стверджує, що внаслідок всяких перешкод, які робила політична влада від 1720-го року, коли відбувся останній собор, не можна було скликати собору, хоча митрополити зробили в тому напрямі заходи.

„КАРПАТСЬКА КРАМНИЦЯ" В ЯБЛОНОВІ.

В окремій замітці повідомляє „Діло", що „Карпатська Крамниця" в Яблонові пічне вже в найближчих днях свою відсталість. У звязку з цим „Діло" наводить такий голос польського „Курієра Краковск'ого":

„Потребу сільських крамниць признали всюди, де тільки добро хлібороба лежить загалові мешканців на серці, і де тільки щиро постановили собі вирвати його з тієї недолі, непорадности і біди, в якій тепер находиться. Зрозуміли це вже в нашій країні, а русини у Східній Галичині, засновуючи свої „Торговлі", власне цього роду крами, що тішаться великим успіхом серед народу, пересвідчили нас, які практичні та які необхідні є підприємства того роду.

„СОКІЛ" В КУПЧИНЦЯХ.

В новинках вістка про те, що заходом місцевого громадського писаря основано товариство вогневої сторожі „Сокіл" у Купчинцях коло Тернополя.

Д-Р ЖІВНИЙ ПРОПАГУЄ „ПАНСЛЯВІЗМ".

Д-р Жівний, якого судили у Відні за те, що він поширював панслявізм за гроші, які діставав з Росії, але звільнили від вини і кари, виїхав до Росії, де в розмові зі співробітником „Нового Времени" сказав між іншим: „Славяни злучені одною, російською літературною мовою і одною православною вірою стали би сильним, законним елементом австрійського панслявізму, який дуже причинився би до дружби Австрії з Росією".

Короткий життєпис полк. Евгена Коновальця.

Евген Коновалець, син народнього учителя, народився у Львові в 1891-ому році. В 1909-ому році здав у Львові гімназійну матуру і вписався на правничий факультет, здобуваючи ще до війни абсолюторію. Як студент університету належав до четвертої націонал-демократичної секції „Академічної Громади", цікавився громадськими справами і брав живу участь у громадському житті.

Як запасний старшина пішов на війну з 35-им полком краєвої оборони австрійської армії і підчас боїв за Маківку дістався у московський полон. Перебував у таборі полонених у Царицині, після вибуху революції, у половині 1917-го року приїхав до Києва, де став командантом Галицько-буковинського куреня при Галицько-Буковинському Комітеті в Києві, згодом куреня і полку Січових Стрільців, який розформували за гетьманської влади. Влітку 1918. р. починає організувати окремий загін Січових Стрільців у Білій Церкві. В часі повстання проти гетьмана переформовано загін у корпус Січових Стрільців, причому його командантом став полковник Коновалець залишаючись на цьому становищі до грудня 1919. р. У тому часі пропонували полк. Коновальцеві членство у Директорії УНР, але він цього членства не приняв.

Корпус Січових Стрільців тісно звязаний з особою полковника Евгена Коновальця. Беззастережна й непохитна боротьба тієї найкращої частини новітньої української армії за повну самостійність України, факт, що корпус СС за ввесь час свого існування не звернув зі шляху тієї боротьби — це у першій мірі діло і заслуга його команданта, полковника Евгена Коновальця.

Після трагедії армії УНР у Чарторії полк. Коновалець був разом з іншими старшинами Січових Стрільців інтернований у Луцьку. Звідти виїхав у військовій дипльоматичній місії від уряду УНР до Австрії та Чехословаччини, де переговорював у справі організації нової української армії з інтернованих стрільців і старшин у таборах ЧСР, але це йому не вдалося через спротив галицького закордонного центру у Відні. У Відні полк. Коновалець брав участь в організації групи „Молода Галичина", що мала на меті протиставитися партикулярізмові і сварні обох тодішніх українських урядів: УНР у Тарнові та ЗУНР у Відні.

В 1921-ому році полк. Коновалець вернувся до Львова, але швидко виїхав знову у звязку з акцією УВО в часі виборів 1922. р. (між іншим у звязку з замахом Дзіковського на Твердохліба). За кордоном обєднує націоналістичні елементи і стає на чолі „Організації Українських Націоналістів", яку основували на першому конгресі у Відні в зимі 1929. р. Видалений з Німеччини жив у Женеві, звідки теж видалили його на домагання польського уряду, після чого проживав мабуть найчастіше в Італії.

*

РОДИНА ПОЛК. КОНОВАЛЬЦЯ ВИХАЛА ЗА ГРАНИЦЮ.

На першу вістку про смерть полк. Коновальця, що надійшла до Львова, родина покійного вислала телеграфічний запит до дирекції поліції в Роттердамі у справі трагічної події. На цей запит прийшла теж телеграфічна вістка, що **полковник Евген Коновалець не жиє.**

Діставши це потвердження, родина поробила заходи, щоб дістати короткою дорогою закордонні пашпорти, на які виїхали за кордон брат полк. Коновальця д-р Мирон Коновалець та сестра пані Коновальцевої п-і Софія Мельникова з мужем, полк. Андрієм Мельником. До речі, були вони в тому клопоті, що не знали, де мають шукати дружину покійного, бо не мали ніяких відомостей про місце її побуту.

*

КОТРИЙ ЦЕ ВАЛЮХ?

У звязку з прізвищем убивника полк. Коновальця, що його подають офіційні комунікати пресових агенцій, інформують нас, що в колах української молоді знаний був перед роками Валюх, мабуть студент ветеринарії, що був зразу націоналістичних переконань і перейшов потім до табору комуністів, був навіть на Радянщині, але скоро вернувся звідти і виїхав за кордон. Найближчі дні певно принесуть виснення цієї справи.

—o—

По широкому світі.

Італійський уряд запропонував будову другого тору на французькій залізниці Джібуті—Адіс Абеба.

Шеф румунського генерального штабу ген. Йонеску виїхав до Варшави.

Бельгійський національний банк обнижив дисконтову стопу з 4% на 3%.

Британська демілітаційна комісія відкинула пляни еміра Абдулли про злуку Палестини з Трансйорданією, бо це переходить її компетенції.

Парагвай визнав суверенну владу Італії над Абісинією.

У Північній Ірляндії, у Бельфасті вибухла в одному приватному домі бомба; виявилося, що там був великий склад зброї, муніції та вибухових матеріялів, який належав до якоїсь політичної організації.

Сторінка без політики.

Тайни Скотлєнд Ярду.

Скотлєнд Ярд — це мабуть найбільша поліційна централя у світі. Свою славу завдячує вона не лиш справжнім заслугам при відкритті злочинів і прогріхів, але теж незвичайно поширеній кримінально-сензаційній лектурі, в якій інспектори Скотлєнд Ярду грають завжди ролі героїв та погромників злочинців. Атмосфера романтичної таємничости окружила цю величезну розвідчу централю, в якій з романтики дуже мало. Ціла праця спирається лиш на точних інформаціях, прецизійній організації і послідовній, витревалій праці.

Одначе ця специфічна романтика спричинює те, що кожного року велика скількість молодих людей мріє лиш про те, щоб стати інспектором тієї могутньої розвідчої централі. Та воно легко мріяти, одначе куди важче ці мрії здійснити. Щоб стати інспектором, треба мати специяльний талант, треба мати багато теоретичного і практичного знання, холоднокровности, проворности, рішучости та багато інших прикмет. Та найважніше — бути чесним і не „летіти“ на особисті користи.

Коли молодий мужчина зголошується до Скотлєнд Ярду, там записують його прізвище й адресу, інформуються потайки про його минуле і вкінці визначують йому речинець вступного іспиту. Підчас такого іспиту кажуть йому, чого він мусить навчитися, якщо хоче, щоб його приняли і при тім подають висоту майбутньої платні. Ця платня така скромна, що частина кандидатів відразу зрікається розвідчої карієри. Та є і такі, які вперто держаться свого пляну.

Кандидати, що остаточно рішаться, мусять перейти іспит із руханки і фізичної витревалости. При тому досліджують їх здібність льогічного думання, притомність думки, холоднокровність, рівень інтелігенції і т. і. Тих, що не матимуть відповідних прикмет, відкинуть. Інші вновуж переходять відповідні курси руханки, боксу, легкої атлетики, характеризації і т. д. Якщо кандидат покінчить успішно такий початковий курс, тоді висилають його до поліційної школи в Ендон, де починається щойно справжня наука.

Від часів „Шерльока Гольмса“ технічні засоби, яких уживає поліція та одночасно злочинці, сильно пішли вперед. Колись не знали ні скорострілів, ні панцирних авт, ні ґазів і т. д. Тепер у школі поліційні учні вчаться пізнавати всі тайни нинішньої техніки. Вони вчаться теоретично і практично, що таке літак, авто, залізниця, моторівка, радіо, телефон і т. д. Вони мусять бути шоферами, монтерами, хеміками, летунами, телеграфістами, інжинірами й т. д. Згодом вони специялізуються в одній із тих ділянок. Словом, вони стають справжніми магазинами теоретичного і практичного знання. Ходять вони теж на курси психольогії і кримінольогії, в яких викладають професори університету.

В Ендон є теж т. зв. „Чорний музей“, який є справжнім архівом ріжних „доказів чину“ і описів, які подають як відбулися ріжні славні злочини та як їх викрили. Учні тієї школи мусять точно знати всі предмети, мусять знати, яких вони справ торкаються і мусять знати методи, що їх стосує поліція при викриванні злочинів. У Ендоні видають теж поліційний щоденник, в якому подають точну хроніку злочинів, містять дискусії на тему метод, які треба застосувати. Учні мусять ці акти точно проаналізувати і призадуматися як вони зробилиб у такому випадку.

Виявилося, що відтиски пальців не вистачають при устійнюванні тотожности злочинця. Докладні досліди виказали, що відтиски пальців можна зміняти при помочі відповідних заходів. Зате жилки в очній сітківці характеристичні для кожної людини і годі їх змінити. Тому теж в архівах поліцій є багато колекцій світлин із побільшеними знимками очей. Такі побільшення дуже часто ставали у пригоді підчас слідства.

Студії англійських поліційних аспірантів тривають два роки і дають їм підставу, з якої відтак можуть вони користати ввесь час, у виконуванні своєї відповідальної та важкої служби. Після закінчення школи кандидат стає пробним інспектором на два роки. Якщо в тих двох роках не виявить він якоїсь необережности, чи незручности, якщо його вдача виявиться далі відповідна до виконування відповідальної професії і коли діяльність нового кандидата буде справді корисна, тоді він дістає постійну посаду інспектора. Та ця хвилина є одночасно початком і кінцем карієри, бо ніякого авансу там майже нема.

Тому теж інспекторів Скотлєнд Ярду називають дуже часто „бриґадою безсмертних“, що торкається в першу чергу їх кваліфікації та їх посвяти. Бо нераз і не два мусять вони виставляти себе на небезпеку і на смерть.

НЕ ВИДЕРЖАЛИ У СТАРОПАРУБОЦТВІ.

В англійській місцевості Ільфрекумб розгорілася справжня [illegible] між тамошніми молодими мужчинами й дівчатами. А саме перед роком повстав у згаданій місцевості клюб, заснований молодими мужчинами, які зложили приречення, що ніхто з них не ожениться. Очевидно, що таке приречення і створення клюбу викликало величезне негодування серед усіх кандидаток до подружжя. Вони рішили вжити всіх можливих заходів, щоб розбити дивоглядний клюб. А відомо, що коли жінки на щось завзяльмуться, то мусять поставити на своїм. Перед річними загальними зборами клюбу 10 членів поженилося і 12 заручилося. Можна собі уявити, як виглядали в таких умовинах збори. Предсідник не міг виголосити своєї промови, бо його закричали окликами „зрадник“.

—o—

МАЛОЩО НЕ ЗАБОРОНА ФІЛЬМОВИХ ВИСТАВ.

Малощо не заборона фільмових вистав, очевидно не тепер, лиш приблизно сорок літ тому. Цю справу пригадала англійська преса з нагоди 12 роковин уродин англійської престолонаслідниці Єлисавети. На домагання малої престолонаслідниці у віндсорськім замку відбулася фільмова вистава, на яку княжна запросила всі свої приятельки.

Не була це перша фільмова вистава на віндсорськім замку. Менш більш перед 40 роками королева Вікторія, прабабуня княжни Єлисавети, веліла уладити виставу, на якій мали показувати „ворушні картини“ предтечі нинішнього кіна. Імовірно велика королева сказала тоді, що не передбачує дальшого розвитку тієї „іграшки“, бо такі „ворушні картини“ шкодять на очі. У цій справі — як кажуть — Королева мабуть радилася навіть лікарів і як деякі з її сучасників казали, хотіла навіть заборонити кінові вистави, з уваги на очі. На щастя свого пляну не виконала.

НАВАРИВ ПИВА, ТЕПЕР САМ ПИЙ.

Один заможний промисловець із Клівленду вніс до суду скаргу, домагаючися розводу зі своєю жінкою. Як причину розводової скарги подав він те, що його жінка є жахливою пияницею. Густо-часто втікає вона серед ночі з дому і тільки в нічній сорочці та футрі їздить по ріжних нічних льокалях і барах, там впивається і відтак каже відсилати рахунки за випиті напитки своєму мужові.

Суд розглянув цілу справу і відкинув скаргу, бо багато свідків зізнало, що муж давніше сам ходив зі своєю жінкою по ріжних барах і там приневолював її пити алькогольні напитки й таким чином розпив її. Тепер, коли вона стала з його вини налоговою пяницею, він мусить випити те пиво, що сам собі його необережно наварив.

Пересторога перед автомобілістами.

Америка — це край рекордів і темпа — нема в тому найменших сумнівів. Американські автомобілісти змагаються на автострадах із буйними вітрами. Такі стрімголовні перегони дозволені до деякої міри на вільних дорогах, поза містом. Та в місті поліційні приписи, що торкаються автомобільного руху, незвичайно гострі і спинюють дещо загонистих американців. Видно, що й такі приписи не вистачають, коли недавно ґубернатор Каліфорнії дав наказ, щоб кожне авто, що спричинило якенебудь нещастя, дістало спеціяльний знак остороги.

У практиці виглядалоб воно мабуть так: Коли власник авта переверне міську ліхтарню, віде на дерево, або з причини надмірної швидкости когось переїде, тоді крім звичайної кари, дістане ще на переді авта червоний напис: „Позір! Власник цього авта є спеціялістом від нещасливих випадків“.

ВЕСЕЛЕ

ЗАПОВІДИ ШАХІСТА.

1) Грай тільки з сильнішим від себе, бо від слабшим можеш теж „дістати в шкіру“.

2) Коли льосуєш, дай до вибору противникові дві чорні фіґури, таким чином будеш грати білими.

3) Підчас гри старайся заговорити противника, дуй йому в лице димом із махорки, підспівуй під носом, взагалі у якийнебудь спосіб старайся відвернути його увагу від шахівниці.

4) Коли граєш „пістуше“ вимагай від противника, щоб він не вертав ходів, сам у відповідній хвилині виправдуйся паралічем руки.

ПІЗНАТИ ПАНА ПО ХОЛЯВАХ.

— Скажи мені, що ти читаєш, то скажу тобі чим ти є.

— Добре, я читаю Шекспіра, Ціцерона, Нітше, Дантого...

— Отже ти — брехун.

ШАНУЙ ДОРОЖНІ ЗНАКИ ТА СЛУХАЙ ЇХ ВКАЗІВОК!

ЧОТИРИ „Г“.

В політичній ситуації, в якій тепер опинилася Европа, рішають поки що чотири неполітичні букви „Г“, а саме: Гітлер, Генляйн і Голжа та англійський посол в Берліні Гендерсон,

СПОРТОВА СТОРІНКА.

Ще одна причина невдач.

ЮНАК — УКРАЇНА 4:3 (4:3).

На невдачу в цьому, повному драматичних перипетій метчу зложилися дві причини: фатальна тактика дружини, головно залоги і... слаба фізична кондиція. Хто був на метчу, тому відразу впадало в очі, що обі заложники України, заскочені швидкою і доброю грою дрогобицького нападу, не лише стрибали в першій половині голову, але й уставлялися в одній лінії, віддалені від себе за кільканацять метрів, висуваючися при тім за далеко до переду. При тому залишали вони середущого наапника Юнака зовсім необставленого. Коли той напасник (зручний і швидкий) дістава[в] м'яч, витворювалася трагічна ситуація. Публика, здезорієнтована оптичною обманою, гукала „офсайт", хоч найменшого офсайту не було. Зате була тактично фатальна гра обох заложників, які щойно навчені сумним досвідом, себто непотрібною стратою трьох чи навіть чотирьох воріт, почали грати обережніше і в другій половині були таки чи не найкращою частиною дружини. Та помилки вже годі було направити, бо до доброї гри Юнака долучився ще новий ворог: неймовірно слаба фізична кондиція чорно-червоних. Це явище мали ми змогу заобсервувати вже на кількох метчах, головно на трьох останніх (Чорні, Гасмонея і Юнак). У зустрічах із слабшими дружинами те „шило" не вилізало ще так сильно з мішка, одначе коли наша дружина натрапляє бодай на рівнорядного противника і першу частину гри мусить добре вимучитися, тоді на другу не стає вже духу. А недостача фізичної кондиції — це вже не хиба, але грубий прогріх. Змагуни України не могли навязати гри у другій половині ні з Чорними, ні з Гасмонеєю, та найбільше виступило це підчас зустрічі з Юнаком. Коли в першій половині всі лінії (не зважаючи на фатальну тактику оборони) держалися по змозі зовсім добре і напад чорно-червоних був навіть оптично кращий від противника, то у другій половині, коли конче треба було вжити всіх сил, щоб вирівняти і виграти — тих сил не стало. А нагод все таки було кілька і віримо, що при кращій кондиції булоб їх багато більше.

Інша справа, що у великій мірі на невдачу нашої дружини зложилося ще й те, що один із напасників Юнака розбив Босого, якого знесли з грища. Його заступник юніор Дицьо пропустив троє воріт, яких, віримо, Босий був би не пустив. Та на це зложилася вище згадана тактика й незарадність оборонців і, очевидно, величезна трема молодого воротаря, який несподівано мусів боронити воріт України при одному з найгрізніших противників. Якби не ці трагічні для нашої дружини обставини, то напевне Юнакові не легко було би, при стані 3:1 для України, вирівняти. Чайже, оцінюючи гру нападу України в першій половині, можна було сподіватися, що він зможе підвищити вислід і таким чином дрогобицька дружина булаб відїхала з доброю пайкою воріт. Та на футбольних змаганнях не рішає те „якби було"... Юнак заграв технічно й тактично зовсім поправно, а що має прегарний напад і знамениту фізичну кондицію (впр. старцем майже всі юнаківці перевищали чорно-червоних!), то остаточно переміг заслужено. Одначе цю його перемогу притемнює до деякої міри гостра і навіть брутальна гра поодиноких змагунів, які намагаються в першу чергу своїх противників „викінчити"... Щож, може це теж свого роду „тактика"... Одинокою користю, яку наша дружина осягнула на цім метчу, це те, що мабуть усі її гравці остаточно переконалися, що мусять ще попрацювати над своєю кондицією.

Цим разом виступила Україна в такім складі: Босий, (Дицьо); Воробець, Міхльош II; Гошовський, Скоцень I., Цимбала; Кравецький, Богурат, Міхльош I., Скоцень II., Тихолиз.

У першій половині зовсім добре грав напад чорно-червоних, головно Скоцень II. і Богурат. У другій половині він губився в непродуктивних і хаотичних комбінаціях, до того не було нікого, хто рішився би на стріл. Найслабше заграв таки Міхльош I., який зовсім несподівано по кількох гарних на початку сезону метчах переходить обнижку форми. Добрі Скоцени I. на середині помочі можна булоб уважати до деякої міри вдачним, хочби з уваги на те, що він один виявив ще найкращу фізичну кондицію, якби не давна хиба: нечиста гра. При тому технічне опанування ще далі недомагає. Гошовський заступав безпосередньо одні ворота, пропустивши крайника, але теж удатував у другій половині від одних певних воріт. Найслабший у цій лінії був Цимбала. Босий грав на воротах не довго, але грав д. добре і був найбільшою перешкодою для напасників Юнака. Пропустив одні ворота (четверті з черги), здобуті з очевидного офсайту. Його заступник Дицьо по першій, вогнений пробі у першій частині грав у другій частині так добре, що велике число глядачів було переконане, що на воротах грає Босий.

Метч заповідався якнайкраще для нашої дружини, яка в 16. хв. вела зі стрілу Скоценя 1:0. Хвилину пізніше за фавль на Богуратові Воробець стріляє карного — 2:0. Юнак вирівнює (вже після розбиття Босого) у 29. хв. Та у 33. хв. Богурат підвищує вислід на 3:1. У 35 хв. Юнак стріляє другі ворота, хвилину пізніше треті. На ворота прийшов Босий, але й він мусів пустити близький стріл (офсайт). Цей голь і припечатав перемогу Юнака, бо у другій половині наш напад, крім кількох перших хвилин, не загрожував поважніше воротареві Юнака. Таким чином метч, який заповідався, як гарна перемога чорно-червоних, скінчився їх нещасливою і несподіваною програною.

Видців 2.500. Суддя п. Курцвайль.

ТАБЕЛЯ ОКРУЖНОЇ ЛІГИ.

1) Чорні	23	35:11	65:24
2) Україна	**22**	**28:16**	**48:34**
3) Гасмонея	22	28:16	36:23
4) Польонія	22	28:16	46:36
5) Юнак	23	24:22	50:45
6) Погонь (Стр.)	21	23:19	55:36
7) Р. К. С.	21	22:20	26:2[illegible]
8) Ярослав	22	22:22	44:54
9) Погонь І. Б.	21	21:21	52:46
10) Лехія	21	20:22	47:43
11) Ресовія	21	20:22	35:43
12) Чувай	22	15:29	26:50
13) Корона	23	12:34	35:74
14) II. Сокіл	22	8:36	1750

ІНШІ ВИСЛІДИ О. Л.

ЛЬВІВ. **Погонь І. Б — Ярослав 9:1 (6:0).** Погонь виступила майже в ліговому складі і ввесь час сильно переважала. Ворота для Погоні здобули: Боровський 3, Дрегер і Єдинак по 2, Волянін та Матіяс I., для Ярослава Літинський. Суддював п. Пшибильський.

ЛЬВІВ. **Чорні — Лехія 3:0 (1:0).** Ворота для Чорних здобули Журковський, Немец і Мігас. Лехія грала д. амбітно.

ЛЬВІВ. **Гасмонея — Чувай 3:1 (2:0).** Ворота для Гасмонеї здобули: Фрідман 2 і Пінус, для Чуваю Чарнецький.

САМБІР. **Корона — II. Сокіл 6:0 (4:0).** Ворота здобули: Мікольчо 2, Барбара, Валь і Дінель 2.

ПЕРЕМИШЛЬ. **Польонія — Погонь (Стрий) 5:3 (4:1).** В першій половині перевага Польонії, у другій вирівнана гра. В Погоні д. слабий воротар, який причинився до програної. Ворота для Польонії здобув Бардух 2, Клейн, Луць і Залізський з карного, для Погоні Гофман 2 і Валіцький.

РЯШІВ. **Ресовія — РКС. 3:0 (3:0).** Ворота здобули Калямба 2 і Бохня.

А-КЛЯСА.

САМБІР. **Дністер — ТУР** (Борислав) **2:0 (2:0).** Мистецтво А-кляси. Ворота для Дністра здобув Малиній і Коблянський. Найкраще грала в нашій дружині залога й поміч. Увесь час сильна перевага української дружини, яка не використала багато підворітних ситуацій.

ДРОГОБИЧ. **Стшелец — Бетар 3:1.** Мистецтво А-кляси.

ТЕРНОПІЛЬ. **Кресн — Поділля 4:2 (2:2).** Мистецтво А-кляси. Поділля грало зовсім добре, програну завинили два самобійчі голі, що їх оборонці Поділля собі самі стріляли. Ворота здобули Королюк II і Кордуба.

ПРЕГАРНИЙ УСПІХ СТРИЯСЬКОЇ СКАЛИ.

БОРИСЛАВ. **Скала — Бялі 3:0 (2:0).** Скала може похвалитися справді гарним успіхом, здобуваючи після перемоги на гарячому бориславському грунті над славними з мистецьких афер Бялими, мистецтво Б-кляси своєї групи. У фінальних змаганнях стрінеться Скала з дрогобицьким ТУР-ом і віримо, що вийде і з цих змагань переможцем, здобуде мистецтво Б-кляси дрогобицької підокруги та вийде до А-кляси.

Метч був д. важкий, бо Бялі, які претендують вічно на мистція, хотіли за всяку ціну виграти й застосували брутальну гру. Та після 15 хв. переваги бориславської дружини, Скала приходить до себе й осягає гарну перевагу, яку увінчала двома голями, що їх здобув у 28 хв. Павлічка і 39 хв. Заплатинський (прегарний стріл із повного бігу). Скала далі натискає, одначе ворітнього висліду до павзи не підвищила. Треті ворота здобув у другій половині Павлічка головою, після рогу. Під кінець гра стає д. брутальна. Суддя п. Кондзьоровський зі Самбора усунув із грища безпідставно Новака. При кінці виключив теж заложника Бялих. Скала грала д. амбітно і у всіх лініях вирівнана.

ДРОГОБИЧ. **Ватра — ТУР 2:1 (1:0).** Змагання за мистецтво Б-кляси. Ввесь час сильна перевага Ватри, якої напад не використав багато підворітних ситуацій. Ворота здобули Флюнт і Колодрубець. Суддював слабо п. Собольта.

Ц-КЛЯСА.

ЛЬВІВ. **Зоря — Ютшня 4:0 (2:0).** Певна перемога Зорі, одначе за скромна, бо українська дружина мала ввесь час гнітучу перевагу. Одначе її напад грав досить слабо, особливо лівий бік і не використав багато ідеальних позицій. Ворота здобули: Крушельницький 2, Балдик і Микитин.

Дуже добре грав у нападі Балдик та на помочі Даниелевич. Бічні помічники теж добрі. Оборона і воротар взагалі безробітні.

Степ — Праца Польска 2:2 (0:1). Вирішні змагання Степ тільки ремісував і таким чином стратив усі шанси на мистецтво. Деякі змагуни Степу виявилися до тієї міри нездисциплінованими, що зовсім не прийшли на метч і Степ грав із двома запасними грачами. Ворота для Степу здобув Оглій.

Табеля Ц-кляси II. групи.

1) Стшелец (Перем.)	8	13:3	23:1[illegible]
2) Степ	8	12:4	24:9
3) С. К. Р.	5	6:4	11:11
4) Праца Польска	8	5:11	11:16
5) Ґавада Штерн	5	2:8	4:1[illegible]
6) Луг	8	2:14	5:2[illegible]

ЗОЛОЧІВ. **ОРБ — Мета (Тернопіль) 6:1 (4:0).** Фінальні змагання за вхід до Б-кляси. Мета грала амбітно, але не могла собі дати ради з доброю фабричною дружиною. Видців к. 600.

МИСТЕЦТВА ЮНІОРІВ.

ПЕРЕМИШЛЬ. **Сян — Електровня 2:0 (1:0).** Останній метч юніорів Сяну у весняній рунді. Якщо Польонія стратить хочби один пункт в останніх своїх грах, сянівці здобудуть мистецтво.

САМБІР. **Корона — Дністер 2:0.** Юніори Дністра грали незле в полі, одначе губилися під воротами.

ТОВАРИСЬКІ МЕТЧІ.

ПЕРЕМИШЛЬ. **Сян — Польна 6:1 (2:1).** Спершу гра рівнорядна, опісля Сян осягає перевагу. Ворота для Сяну здобули: Ряшівський 3, Суський, Турко і Гілевич.

Сян II. — Польна II. 3:1. Увесь час перевага Сяну.

ЛЕГКОАТЛЕТИЧНІ ЗМАГАННЯ К. Л. К.

Нотуємо перші в цьому сезоні легкоатлетичні змагання. Здобули їх змагунки і змагуни Карпатського Лещетарського Клюбу на своїх внутрішньо-клюбових змаганнях в неділю, 29. ц. м. на площі Сокола-Батька. Взагал піднети на змагунах щойно початок сезону. До деякої обнижки різня спричинилася також погана погода. Ось висліди:

ЖІНКИ: **біг 60 м.:** 1) Опришко 8,6; 2) Торська [illegible]; 3) Дарка 9,6. Це один із найкращих вислідів змагань, тимбільше, що всі змагунки ще дуже молоді. **Скок угору:** 1) Вороневич 1,19; 2) Опришко 1,19; 3) Шуп[illegible] **Скок удовжінь:** 1) Опришко 4,21; 2) Торська 4,[illegible] 3) Марчак. Від минулого року слідно поправу. **Мет диском:** 1) Зарівок 22 м.; 2) Николишин 19,50; 3) Торська. Також добрий осяг молодої змагунки. **Мет кулею:** 1) Торська 6,69; 2) Зарівок 6,65; 3) Дарка. З кулею [illegible] зовсім слабо. **Мет ратищем:** 1) Николишин 19 м.; 2) Зарівок 15,17; 3) Торська.

МУЖЧИНИ: **100 м.:** 1) Мартинович 12,6; 2) Рибачек 12,7; 3) Крушка. Навіть залита водою біжня не оправдує таких слабих часів. **400 м.:** 1) Гаврилюк 61,3; 2) [illegible] ка 59,1; 3) Рибачек. **1500 м.** 1) Гаврилюк 4,34; 2) [illegible] 4,44,5; 3) Макарушка. В цій конкуренції осяги досить добрі. **5000 м.** 1) Добрянський 17,41,8; 2) [illegible] 18,14,6; 3) Кравець. **Скок угору:** 1) Рак 1,55; 2) [illegible] ло. Ціла скочня й добіг були під водою. **Скок удовж:** 1) Рак 6 м.; 2) Шерстило 5,24; 3) Мартинович. **Трискок:** 1) Шерстило 12,11; 2) Крушка 11,70; 3) Мартинович. [illegible] **мети** виграв Гнатейко осягнувши 40,70 ратищем, [illegible] і 11,40 кулею. Висліди інших не подаємо.

КОМУНІКАТ Л. К. С.

Загальні Збори Львівського Клюбу Спортового [illegible] відбудуться 14. червня 1938 р. в год. 19-ій, в [illegible] Т-ва „Молода Громада" у Львові, при вул. [illegible] і з. зі звичайним порядком нарад. Якщо в [illegible] годині не було би вимаганого статутом числа [illegible] ри відбудуться годину пізніше без огляду на [illegible] кість приявних.

На трамваєвих зупинках стрибай [illegible] трамвай не рушить!

Літературний конкурс „Діла" на новелю або гумореску.

Наша редакція розписала конкурс на поглядну новелю, оповідання або гумореску невеликих розмірів найбільше на 5 фейлетонів (50 сторінок рукопису шкільного зшитка). Речець присилки: 1. червня ц. р. З 1-им червня конкурс зачиняємо.

У конкурсі можуть брати участь усі: по подобі автори під власним іменем або під псевдонімом, навіть уже відомі письменники й аматори. До новель під псевдонімом треба долучити зачинену коперту, де слід подати власне прізвище, щоб нагороджений не потребував аж пізніше доказувати своє авторство. Рукописи повинні бути дуже читкі, писані на одній сторінці, по змозі з великими відступами між рядками або широким маргінесом, найкраще — переписані на машинці.

Автори, які хотілиб після конкурсу дістати рукописи назад, мусять це виразно зазначити і відобрати їх у редакції або прислати на кошти пересилки.

За найкращі новелі призначуємо **5 нагород**, а саме: за І-у — 50 зол., за ІІ-у — 30 зол. за ІІІ-ю — комплет Бібліотеки „Діла"; за IV-у — піврічну передплату „Діла"; за V-у — піврічну передплату „Діла".

НОВА НАСТІЛЬНА КНИЖКА.

ГЕОГРАФІЯ УКРАЇНСЬКИХ І СУМЕЖНИХ ЗЕМЕЛЬ.

Том І. Загальна географія. **ОПРАЦЮВАВ І ЗРЕДАГУВАВ Д-Р ВОЛОДИМИР КУБІЙОВИЧ**, доцент Ягайлонського Університету при співучасти: д-ра Р. Єндика, м-ра Е. Жарського, проф. д-ра І. Зілинського, проф. інж. В. Іваниса, М. Куницького, д-ра Крип'якевича, проф. М. Мельника, проф. С. Пашкевича, д-ра Ю. Полянського, м-ра І. Теслі, д-ра І. Федева і проф. В. Чередієва. Львів. 1938. Український Видавничий Інститут у Львові. 25×17, ст. VIII + 512 + 6 багатоколірових карт + 1 двоколірова карта.

Частини: І. Положення, границі й територія українських етнографічних земель. II. Геологія. III. Релєф українських земель. IV. Морфольогічні краєвиди українських земель. V. Ґрунти. VI. Підсоння. VII. Гідрольогія. VIII. Чорне й Озівське море. IX. Рістня. X. Тварини. XI. Історія української кольонізації. XII. Розміщення людности. XIII. Рух людности. XIV. Національні відносини. XV. Расові й мовні прикмети нашого народу. XVI. Оселі. XVII. Географія сільського господарства. XVIII. Географія ліса. XIX. Гірництво і промисловість. XX. Географія транспорту. XXI. Географія торговлі.

Книга має 170 ілюстрацій, 170 чорних карт, 60 діграм, 20 профілів і багатоколірові карти: фізичну, геольогічну, ґрунтів, корисних копалин, національностей і двоколірову карту адміністративного поділу.

„Випускаючи тільки тепер оцю книгу, котра почала печататись ще в 1879 р., ми мусимо сказати кілька слів про причину, од чого вона спізнилась, тим з далеких наших товаришів, котрі помогли зложити цю книгу і випечатати її. Перш усього ми мусіли зупинити печатання цієї книги через несподівану, та неодложну працю, од котрої ми не могли одхилитись, бо вона мусіла служити тому ж ділові, що і „Громада". **Ми говоримо про нашу працю в складанню V. тома „Нувель Жеографі Іниверсель" Реклю, в котрій письменний світ знайшов в в перший раз доволі широке списання України".** Ось що писав М. Драгоманів із Женеви 25. V. 1882 як впорядчик 5 тому „Громади", що вийшов у Женеві 1882 р.

Наводимо цю цитату не лише на те, щоб пригадати співробітництво Реклю з Драгомановим, а також на те, щоб вказати на доцільність співробітництва при складанні більших географій. Бо великий, клясичний і підставовий підручник „Нової Всесвітньої Географії" Реклю був зложений під його імям і проводом, але співпрацював у ньому цілий штаб, нині вже і забутих, спеціялістів, що давали великому вічному матеріял до остаточного оброблення. Те оброблення виконав Реклю так, що ознак колєктивної праці його 19-томова ґеографія не має. Також і німецький великий ґеограф Кірхгоф до співробітництва у своїй ґеографії „Унзер Віссен фон дер Ерде" притягнув низку спеціялістів, м. ін. для питань Східної Европи Краснова та Воєйкова. Так само робить і редактор найновішого великого „Підручника Географічного Знання" Клюте, що співпрацює з 50 вченими спеціялістами, м. ін. для справ Східної Европи із Фрідеріхсеном. Але Кірхгоф і Клюте вже не йдуть так далеко як Реклю, і їх співробітники самостійні та фірмують написане. В їх руках вже не обріб матеріялу, а редакція.

Подібну дорогу вибрав і В. Кубійович. Він притягнув до співпраці 12 спеціялістів. Багато з них пише перший раз на ґеографічну тему, а всі видатні історики, економіки чи мовознавці співпрацювали так, щоб „Географія українських і сумежних земель" вийшла „по географічному". Насправді це не ґеографія, а ґеографічна енциклопедія. Тут одне за одним питання обговорене „від початку", всюди дані підставові, вступні чи загальні завваги, що не раз переходять межі географічного підручника. Це й добре для твору, тим більше, що ці вступні завваги не приглушують своєю буйністю властиві і для ґеографії конечні інформації.

Говорити, котра метода доцільніша або краща, чи анонімного колективного співробітництва, оформленого одним ученим (Реклю)— чи фірмованого індивідуального співробітництва, зредагованого одним ученим (Кубійович), не так легко. Одна і друга метода має свої прикмети і недостачі.

„Географія українських і сумежних земель" наукова своїм змістом, але популярно-наукова своєю формою. Тут рішила вимога нашої сучасности, бо, — як слушно запримічує автор у вступі — „на суто-наукову ґеографію у нас ще не пора". С. Рудницький ще в 1928 р. писав у статті „Завдання Українського Географічного Інституту": „Хоч розсліджения українських земель не світле, та все-ж доволі матеріялу для складення обширнішого курсу ґеографії України розміром 80—100 арк. друку" — це не здійснилося. Виходить тепер не курс, а популярно-науковий твір, не в Харкові, а у Львові. Цим виповняється велика люка, заспокоюється пекуча потреба, і то не державною установою, а з приватної ініціятиви. Це справді небуденне досягнення, що вимагає особливого признаення для В. Кубійовича, його співробітників і Українського Видавничого Інституту.

Це досягнення ми зможемо як слід оцінити, коли пригадаємо коротко історію більших ґеографічних оглядів Східної Европи загалом, а

МИХАЙЛО МОЧУЛЬСЬКИЙ. 2

З останніх десятиліть життя Ів. Франка

(1896—1916.)

(З приводу роковин смерти поета).

Уперше я побачив Франка мабуть у 1896 р. мною в „Академічній Громаді" на відчиті якогось студента про еміґрацію наших селян до заморських країн. Я мало тоді слухав змісту відчиту, більше був занятий особою Франка. Він увійшов у кімнату, де був відчит, у товаристві проф. Олеськова. Наче сьогодні бачу його, так врізався мені у память його тодішній портрет: він був середнього зросту, з гарним високим чолом, з трохи крученим рудавим волоссям, з рудими невеликими вусами і сіро-сталевими очима. На його обличчі малювалися — розум і енергія. Очі й уста показували на впертість і завзяття. Він був у вишиваній сорочці. Одяг на ньому був невибагливий, навіть убогий. У поведінці був скромний, я сказав би навіть — трохи несміливий. Франко і Олеськів сиділи у гурті студентів. Коли скінчився відчит, була дискусія. Одні студенти були проти еміґрації, вважали її тратою найкращих народніх сил; інші були за еміґрацією, мотивуючи свою гадку тим, що люди на еміґрації набирають ширшого світогляду і звичайно вертаються з еміґрації з більшими заробітками та уладжують собі у краю власні господарства. Франко, наскільки я тепер можу пригадати собі, не був протилежний еміґрації взагалі, уважав тільки конечною потребою, щоб еміґрація була добре зорґанізована і мудро поведена. Він говорив спокійно, а коли натякував на галицькі порядки, то з іронією...

*

Квіток агави люди ждуть довго-довго. Аж прийде свій час, вистрілить з неї високий-високий стовбур і покриється тисяччю запашних квіток. Оттак і ми ждали довго, поки після Шевченка не зацвіла наша поезія і не покрилася безліччю запашних квіток — поезій Франка. Агава, — це те Франкове нещасливе кохання, що дало нам стільки запашних квіток — Франкове „Зівяле листя", але вічно зелене й запашне. „Зівяле листя" появилося чи не під кінець 1896 року і принесло Франкові лавровий вінок у дарунок.

Платон розказує, що колись людина була цілістю і що тільки за кару розрізав її Бог на двоє, а кохання — це не що інше, як власне змагання людини віднайти свою колишню половину. В оцій леґенді й міститься золоте зерно правди. Кохання — це вічна пошука одної половини за другою під чарівні тони зачарованої скрипки. Коли половини знайшли себе й получилися, тони скрипки затихають. Коли-ж людина знайшла свою половину, але не получилася з нею, скрипка плаче сумно-тужливо, поки не пірвуться струни і не розібється скрипка. І в нашого поета було нещасливе кохання і до кінця його життя добувало з його зачарованої скрипки тони ніжні, тужливі, сердешні, — траґічні. Так і плили-плили ці божественні тони з Франкової скрипки, коли не прийшла нишечком бліда, суненька пані і не розбила його скрипки. Затихла зачарована скрипка, але відгомін її тонів ще й досі чарує наші серця.

Хто була героїня „Зівялого листя" та й інших любовних пісень Франка? Кому Франко сплів зі своїх незаспокоєних мрій, срібної туги, серцевих тремтінь, такий запашний вінок пісень? Дехто каже у нас, що це Ольга Рошкевич надхнула нашого поета написати деякі пісні, а може й усі пісні „Зівялого листя", а пок. Володимир Гнатюк казав мені, що героїнею „Зівялого листя" є невідома нам ближче пані Зигмунтівська і на доказ показував мені Франків лист до нього з Ліпіка, в якому була згадка про неї. Нехай біографи шукають собі джерел Франкового надхнення, — ми тимчасом любуймося срібними відгомонами солодких тонів чарівної Франкової скрипки.

*

Мабуть того самого року я побачив автора „Зівялого листя" на радикальному вічу у ратушевій салі у Львові. За довгим зеленим столом сидів Михайло Павлик з невідомими мені товаришами і проводив вічем. У салі стояли селяни, трохи молоді і дуже мало старшої інтелігенції. Наближалися вибори до державної Ради, отже треба було розбурхати маси. Саме тоді, коли я звився, віче щойно було почалося — промовців було обмаль і Франкові раз-у-раз доводилося промовляти. Автор „Зівялого листя" підходив несміливою ходою до трибуни і промовляв, а селяни слухали його уважливо, притакували йому, сміялися, часом затискали кулаки, і оплескували його.

(Далі буде).

України зокрема. С. Рудницький у статті „Завдання географічної науки на українських землях" писав: „Загального географічного твору українські землі, який відповідав би вимогам сучасного землезнання, дотепер не маємо. Крім моєї короткої, півпопулярної спроби, є кілька ще менших підручників, чи популярних нарисів інших авторів. Ось і все. З більших творів, що обіймають цілу Східну Европу після V. тому Реклю „Нувель жеографі юніверсель" можна згадати хіба (невдалий) нарис Краснова й багатий на цінний матеріял, на жаль, негеографічний твір Танфілєва". Тут треба додати, що твір Танфілєва залишився недокінченим, як і недокінченою є велика (XVIII. томова) географія Росії Семьонова, що м. ін. не має тому Правобережної України. Але ця остання, як пише С. Рудницький у статті „Землезнання як самостійна природнича наука" ...„це збірище історичних, етнографічних, археольогічних і різних статистичних (головно демографічних) і економічних даних, звязаних разом бездушною топографією".

А після революції як представляється географія на Сході Европи? С. Рудницький писав: „...економічна географія, так як її трактують пляни і підручники для шкіл Радянської України — це дисципліна суто економічна... Вона заступити географії „пар екселянс" ніде й ніколи не зможе... вона не може обхопити цієї величі й різноманітности взаємин, які вяжуть людство з землею". З того часу не змінилося на Сході Европи нічого; переважає там економічна географія, до цього вона про українські землі поза Союзом не дає ніяких даних.

Тому вага „Географії українських і суміжних земель" у тому, що тут маємо основні, наукові і зовсім нові дані про всі землі, де живе український нарід. Не буду вже перечисляти багатства тематики. Згадаю лише, що література використана і найновіша, хоч вона тяжко доступна, що мало доступний числовий (статистичний) матеріял підведений в антропогеографічній частині на рік 1933, а в економічній навіть нераз на 1935 р. І це не є ніякий сухий збір, а дуже часто на основі складних метод добуті висновки. Згадаймо для прикладу питання іміграції, урбанізації, стану посідання українців, збіжевої продукції, лісової господарки, комунікації, тощо.

Накінець кілька слів для провірення поступу та розвитку української географії. До останніх днів ми мусіли вдоволитися добрим, але насправді довоєнним, хоч перевиданим у рр. 1924—6 оглядом нашого великого географа С. Рудницького: „Основи землезнання України". Він написаний теж популярно-науково. Але він у багатьох питаннях незадовільний. Позатим його географія має лише 20 аркушів. Його статистичний матеріял куди скупіший, а ілюстраційний ніякий, бо лише до німецького видання додано кілька географічних карт і кільканадцять ілюстрацій.

Ілюстрацій в „Географії українських і суміжних земель" не забагато. Дуже багато географічних карт, досить діяграм. Я навіть сказав би, що географічних карт за багато. Таж маємо вже „Атляс України" тогож самого Українського Видавничого Інституту. І кожний читач мусить читати географію з атлясом, бо інакше читати географії не можна.

Друга і найважніша ріжниця між „Географією українських земель" і „Основами землезнання" це використання найновіших здобутків науки. Треба тямити, що за повоєнний час українські вчені за Збручем мають неоцінені і найкращі на ввесь світ досягнення на полі ґрунтознавства та геоботаніки, четвертинного періоду. Вони мають свою „школу". Є досягнення і в інших ділянках нпр. менші у ділянці економічної географії, і все це віддзеркалене в „Географії українських земель". Вона мусіла бути і є гідною наслідницею „Основ землезнання" — дає те, чого не можна було зробити чверть століття тому.

Володимир Огоновський.

Ревізія в Українській Студентській Громаді у Варшаві.

В суботу 28. травня ц. р. поліція перевела основну ревізію в домівці Української Студ. Громади у Варшаві при вул. Вейській 19.

Ревізію перевела мундурова і тайна поліція мужеська й жіноча увечорі, коли в Громаді відбувалися ширші рефератові сходини членів і запрошених гостей від год. 20.30 до 24. Поліційні функціонарі докладно обшукали всіх приявних (к. 80 осіб) та поголовно списали персоналії. Задержували теж студентів, що входили до домівки в часі трусу. Нічого компромітуючого не знайшли, ані нікого не задержали. Заквестіонували тільки книги Т-ва.

Слід зазначити, що У. С. Г. веде свою діяльність під контролею університетської влади та в нічому не виступає поза межі статуту. Українське студентство у Варшаві заклопотане долею своєї **одинокої** допомогової організації.

Вибори до громадських рад у Чехословаччині відбулися.

ПЕРЕД 20. РОКОВИНАМИ ПІТСБУРСЬКОЇ УМОВИ.

Минулої неділі відбулися вибори в 1365-ох громадах Чехословаччини, з яких 921 має більшість чеську і словацьку, 367 німецьку, **47 українську**, 22 польську, 8 мадярську.

Не відбулись вибори у 1052-ох громадах, де предложено лиш по одній листі, з того в 869-ох чеських і словацьких, 347-ох німецьких і **8-ох українських.**

Відложено вибори у 42-ох громадах, 36-ох чеських і 6-ох німецьких.

Як відомо, 4. і 5. червня словаки святкуватимуть у Братиславі 20. роковини пітсбурської умови, на основі якої основано чехословацьку республіку. Чеські централісти ведуть пропаганду проти того свята, лякаючи словаків вістками, що у Братиславі дійде до заворушень і арештувань.

Делеґація американських словаків, яка причалила у Гдині і яку маніфестаційно витали в польських містах, приїхала до Ружомберку і привезла оригінал пітсбурської умови.

—o—

Палестину прилучать до Єгипту, разом з Трансйорданією та Сирією.

У звязку з побутом британської комісії в Палестині, у Льондоні роїться від проєктів щодо майбутнього того краю. Як це ми згадували, емір Трансйорданії запропонував обєднання Палестини до його держави, з автономією для жидів.

Тепер у Льондоні розглядають плян великої арабської держави, зложеної з Палестини, Трансйорданії, Сирії та Єгипту, під скиптром єгипетського короля. Цю державу буцімто основано би під умовиною, що араби погодяться на поселення міліона жидів у Палестині.

Цей проєкт мабуть стрінеться зі спротивом Франції, з огляду на Сирію.

ФРАНЦУЗИ РОЗБУДОВУЮТЬ ВОЄННО-МОРСЬКУ БАЗУ В БЕЙРУТІ.

15. червня французька військова влада перейме нову воєнну пристань у Бейруті, що становитиме головну базу французької воєнної маринарки і гідроплянів у Сирії.

МІНІСТР БЕК ВИЇХАВ ЗІ СТОКГОЛЬМУ.

В неділю в год. 13.30 мін. Бек виїхав поїздом зі Стокгольму. Прощав його міністр закордонних справ Швеції Сандлер з вищими урядовцями свого ресорту.

—o—

КОМУНІСТИЧНИЙ МОНСТР-ПРОЦЕС У ТОКІО.

Як повідомляють урядово, в 1936. р. арештовано в Японії 1500 осіб під замітом комуністичної аґітації. Тепер 235 з них стає перед судом.

15 ТЕАТРАЛЬНИХ І ФІЛЬМОВИХ АРТИСТІВ СТАНЕ ПЕРЕД БОЛЬШЕВИЦЬКИМ СУДОМ.

Як подає шведська преса, 16. червня перед московським судом стане 15 акторок, 5 акторів та кількох режисерів і кінооператорів (разом 32 особи) під замітом саботажів, троцькізму та контрреволюційної діяльности у театрах і фільмових студіях. Між обвинуваченими є управителька московського дитячого театру Наталія Зес.

КІНЕЦЬ ЕВХАРИСТИЧНОГО КОНГРЕСУ В БУДАПЕШТІ.

Минулої неділі закінчився в Будапешті євхаристичний Конгрес. Перед полуднем підчас Служби Божої на площі Героїв 200.000 осіб приступило до св. Причастя, м. ін. високі достойники, церковні та державні. Опісля трансмітовано з Риму промову папи. В год. 16. конгрес закінчила евхаристична процесія, якій перешкодила злива.

ПРОВІДНИК МЕКСИКАНСЬКИХ ПОВСТАНЦІВ ВАЖКО ХОРИЙ, НЕ МОЖЕ ВТІКТИ З МЕКСИКУ.

Останні відділи мексиканських повстанців піддаються. Повстання, хоча приготоване ... довшого часу, не повелося, бо населення не дало йому відповідної підтримки.

Не відомо, де тепер перебуває ген. Седільо — мабуть десь ховається. Втечи йому важко, бо не має літака. Лікар, що лікував ген. Седільо, твердить, що він важко хорий на серце ... витримає невигод звязаних з утечею.

—o—

КАНТОН ЗНОВУ ЗБОМБАРДОВАНИЙ.

Японські літаки скинули в понеділок ... бомб на Кантон, зокрема на державні забудування. Дуже багато жертв.

—o—

Турецький буджет.

Турецькі національні збори ухвалили буджет на 1938/39 рік, що передбачує 249.954... фунтів видатків і 250,049.0000 доходів. ... того ухвалено 19,370.000 надзвичайних кредитів на нац. оборону і 26,689.000 на ... роботи.

РОЗБУДОВА ТУРЕЦЬКОЇ ФЛЬОТИ.

Туреччина будує за кордоном 12 ... кораблів. Вона хоче в найближчих роках ... ити тонаж своєї фльоти і дійти до 500.000 ...

—o—

Свячене у Львові.

Свячене в читальні „Просвіти" Львів-середмістя.

Читальня „Просвіти" Львів-середмістя, ... найстарших львівських читалень уладила в ... лю, 29. травня ц. р. спільне Свячене для ... членів та запрошених гостей. Свято почалося ... 7-ій годині вечором у гарно прибраній салі бібліотеки Т-ва „Просвіта". Яйце та „свячене" посвятив **о. сов. Омелян Горчинський.** Перед ... ки поділився з усіми приявними свяченим ... о. сов. Горчинський виголосив гарну промову, в якій закликав зібраних гуртуватися у ... товариствах, не зневірюватися та не ... в розпуку, коли приходять важкі часи, ... ливо триматися своєї національности, ... церкви, яка є єдиною, найсильнішою ... кожного народу. Потім о. Горчинський ... стві неприсутнього голови читальні ... що виїхав на Евхаристичний Конгрес до Будапешту, поділився з усіми присутніми ... яйцем, складаючи кожному бажання ...

Після того всі засіли до стола та ... ченому і часі серед товариської гутірки ... повні дві години. В тому часі промовляли: пос. **д-р Степан Біляк** (від Орг... ... м. Львова), **О. Бодnарович** (від Р... **І. Чорній** (від „Міщанського Братства" ... кінчення ще раз о. Горчинський ... внесок пос. Біляка присутні ... життя членам читальні та о. сов. Горчинському ... а на закінчення свята національний ...

ПАНАХИДА ПО БЛ. П. ГОЛОВНІМ ОТАМАНІ.

В неділю, 29-го травня ц. р. вполудне відбулася у православній церкві при вул. Францішканській у Львові панахида за спокій душі Голови Директорії УНР і Головного Отамана військ, бл. п. Симона Петлюри.

В панахиді взяли участь представники наших центральних установ і така маса українського громадянства, що церква та подвіря перед церквою були заповнені. В часі панахиди громадянство складало пожертви на бібліотеку ім. Симона Петлюри в Парижі.

—o—

НОВИНКИ.

— Найближчі українські радіоавдиції. Львівське радіо передає в цьому тижні крім щотижневої газетки з Варшави (час її пересунули на год. 14.00—14.10) у середу 1. червня ц. р. ще три цікавіші авдиції. Це буде передовсім концерт молодого нашого мистця струн Юрія Сінгалевича, що в середу 1. червня в год. 14.35—15.00 відіграє на бандурі низку українських пісень. Потім в четвер 2. червня (свято Вознесення) в год. 9.25—11.00 передасть Львів Богослуження з Волоської Церкви з проповіддю Митроп. Шептицького та при участи хору під дир. проф. Прокоповича. І нарешті в пятницю 3. червня в год. 18.10—18.45 передаватиме Львів на всю Польщу ювилейний концерт в честь композитора В. Барвінського, в якому візьмуть участь: Марія Сабат-Свірська (спів), Роман Савицький (фортеіян) та Роман Криштальський (скрипка). У програмі концерту — твори композитора-ювилята: Пісня лірника, Марш, Ой люлі-люлі, Прелюдія Ц-моль і Фіс-дур, Пісня пісень та Марш на лемківські мотиви. Це буде безсумніву один з кращих наших концертів, що проходили перед мікрофоном.

— Катерина Зарицька вийшла на волю. Засуджена в процесі за участь в замаху на мін. Перацького Катерина Зарицька, що відсиджувала два і пів року в тюрмі, вийшла цими днями на волю.

— Україніка. У травневій книзі місячника „Словянски Пшеглѧд" відомий знавець української справи В. Харват написав більшу статтю „Український табор у Польщі". В статті зреферовані декларація УНДО про автономію, консолідація українських часописів та передумовини, які викликали виступ УНДО.

— Матуральні іспити в українській ґімназії І-ва ім. Лесі Українки у Кремянці. Іспити відбувалися під головуванням візитатора Луцької Шкільної Кураторії п. Кемпфа. До іспитів ставало 9 учнів. При письменнім перепало 3, при устнім 2, разом 5. Здали іспит: Арабський Олекса, Вітенко Ярополк, Котовичівна Ніна і Ткачук Іван.

— Матура в самоврядній ґімназії у Кремянці. Від 4. до 10. травня відбувалися у самоврядній ґімназії з польською викладовою мовою у Кремянці останні матуральні іспити. До іспитів приступило 17 учнів і 2 з минулого року, разом 19. З них: українців 6, поляків 3, москалів 2 і жидів 8. Не здало іспитів 7, з них: українців 5 (здавало 19), поляків 1, жидів 1. Мимоволі кидається у вічі такий великий відсоток учнів-українців, що перепали при матурі в обох ґімназіях.

— Страйк у трамваєвих варстатах. У львівських трамваєвих варстатах при вул. Пелчинській застрайкувало 146-ох робітників, бо 4-ох їхніх товаришів перенесено до служби руху. Дирекція трамваїв почала переговори.

— Помер професор краківського університету. У Кракові помер у 68-ому році життя емеритований професор краківського університету д-р Володислав Вукадінович. Він походив з сербського роду, займав катедру німецької літератури.

— Львівська хроніка. В неділю вечором у ресторані Анелі Ржепси при вул. Жовківській 123 стрілив собі з пистоля в уста 30-літній Олекса Захайський з Розвадова, пов. Жидачів. Куля лишилася у лівому лиці. Поготівля відвезло його до шпиталю. — В неділю пополудні, у брамі при вул. Балуцького 18 якась невідома жінка підкинула дволітню дівчинку. — В понеділок вранці на вул. Зибликевича, шофер Бронислав Сухецький з Козельник наїхав на Бернарда Табіша, зламав йому ногу та потовк. Шофер сам завіз свою жертву до шпиталю.

— Застрілені підчас утечі. Під таким наго787ловком подали ми вчора вістку про те, що двох арештованих хлопців з Радехівщини застрілено, коли вони кинулись утікати. Довідуємося, що справа тої „втечі" не така проста, як подав учора інспірований комунікат, бо прокуратура почала вже доходження в цій справі. Зі зрозумілих причин не можемо подати подробиць. Подамо їх, коли прийде на це пора.

— Німецький окружний лет. У неділю закінчився німецький окружний лет, якого метою був Відень. У понеділок причалило на летунському майдані в Асперн коло 400 літаків, що брали участь в окружному леті. Летунів приняла святочно організація націонал-соціялістичної партії, після чого президент міста Відня Нойбахер улаштував приняття у ратуші.

— Маневри німецької повітряної фльоти. Під Лінцом відбулися перший раз маневри німецької повітряної фльоти та протилетунської артилерії. Метою цих маневрів було виказати оборонну здібність Лінцу перед летунським нападом зпад північної границі. Вислід маневрів представляється так, що кількакратні налети ворожої повітряної фльоти на місто від півночі відперла протилетунська артилерія, якій помагала також піхота, особливо при низьких летах. Віденська преса підкреслює, що ці маневри виявили вповні справність повітряної фльоти.

— Знову схопили хлопця, щоб дістати окуп. На пляжі Льонґ Айленд у Злучених Державах, знайшли тіло 12-літнього Петра Левіна, сина нюйорського адвоката, за яким батько шукав безуспішно вже три місяці. Хлопця схопили були кіднапери, які домагалися 60.000 долярів окупу. Адвокат Левін давав уже 25.000. Тіло хлопця було вже у стані цілковитого розкладу. Родина пізнала хлопця по одязі.

— Слухати большевицького радія — це державна зрада. Німецький правничий часопис „Дойче Юстіц" обговорює присуд трибуналу у справі державної зради, якою признано слухання большевицької радіостації. Трибунал станув на тому становищі, що державної зради допускається хтось не тільки тоді, коли слухає большевицького радія задля комуністичної пропаґанди, але навіть коли не має такого наміру. Обтяжуючими обставинами у таких випадках є те, коли хтось збирає більші групи, щоб спільно прислухуватися московським авдиціям.

—o—

ДОПИСИ.

КОЛОМИЯ.

Заг. збори Філії „Просвіти". Дня 10. травня відбулися у нас довго дожидані (останні були перед трома роками) загальні збори Філії „Просвіти". На жаль, були це такі загальні збори, про які можна писати тільки в виносових знаках. Виділ філії своєю більшістю підготовив їх у тому намірі, щоб управа філії залишилась й далі в його руках і тому зпехтував список членів філії, надісланий їй централею у Львові, а зладив собі свій власний, який значно перевищав число членів, приявних Головним Виділом. Крім того допустив брати участь у загальних зборах з правом голосування і нечленам. Велика саля Щадничої Каси ледви вмістила ту велику масу людей. Загальні збори відкрив д-р А. Кузьмович і назвав їх „ювилейними". Але як тільки д-р Сталкевич зажадав, щоби провірено, хто має право брати участь у тих „ювилейних" зборах, д-р Кузьмич такій провірці рішуче спротивився і своєю вертатовою непросвітянською поведінкою перетворив ті збори в зборище, яке нагадувало радше архаїчний мітинґ. Майже повні три години змагала опозиція, щоб обструкційним ладом вимогти на проводі зборів постанову перевести провірку управнень учасників брати участь у зборах. В тій цілі покликано провірочну комісію. Поки вона радила, провідник при повному гаморі перемолов звідомлення так, що мало хто чув референтів, а й дискусія через те була унеможливлена. Та як провірочна комісія вирішила, що за підставу управнень до участи у зборах треба брати спис членів філії, надісланий централею з датою 8. квітня, провідник зборів д-р Кузьмич почав знову накручувати на своє і вкінці піддав рішення комісії під голосування учасників чи не на половину неуправнених до голосування; а ті, ясна річ, пропозицію комісії відкинули. Розуміється, це розкутало бурю, яка не вмовкала до самого кінця. Тільки здержлива постава опозиції не допустила до фізичного конфлікту з необчисленими наслідками. Алеж безперервні крики, свисти та вигуки не перешкодили д-рові Кузьмичеві дальше вести збори. Спершу ухвалено внесення відложити збори аж до часу вияснення справи членства Філії, але збори таки доведено до кінця й завершено вибором нового виділу, як показалося, з д-ром Кузьмичем як головою. А голосування відбувалося сиґналами: від сцени йшов сиґнал, коли підносити руки вгору. І хоч мало хто чув, про що річ, руки йшли вгору — і так аж до кінця. Такі збори, насичені духом демаґогії та ненависти, яка мала на цілі розділити село від інтеліґенції і ту останню оклеветати, не могли викликати рішучого спротиву. Опозиція, тобто майже вся місцева інтеліґенція та свідоме міщанство сильно зареагувала на такий глум над всенародньою національною установою, якою є і мусить бути „Просвіта". Дня 16. V. скликано в цій справі нараду і на ній прочитано і підписано протест проти таких зборів до Головного Виділу у Львові. Протестаційний відрух проти таких просвітних зборів проявився й на селах; і звідти пішли до централі домагання звільнити їх читальні „Просвіти" від приналежности до Філії під нинішнім проводом. Коломийські члени „Просвіти" вірять, що Головний Виділ у Львові поставиться до справи протесту з усією повагою і знайде спосіб завести вкінці лад у цій важній філії у столиці Покуття.

Член „Просвіти".

КРЕМЯНЕЦЬ.

Конфіската офіціозу Волинської Православної Єпархії. Місцева поліція по наказу судової влади забрала цілий наклад часопису „Церква і нарід" ч. 10 з датою 15. травня.

Виселка з прикордонної смуги. На підставі закону про охорону границь волинський воєвода видав декрет про виселку мешканців хутора Поліховських коло м. Білокірки на Кремянеччині: батька Матвія (65 років) і сина Олександра (31 літ) Федосюків поза межі прикордонної смуги на три роки.

Кара смерти. Рівенський окружний суд на виїздній сесії у Кремянці засудив мешканку м. Кремянця Смалюс на кару смерти за вбивство її хазяїна та його малолітнього сина. Засуджена приняла вирок спокійно. Оборона заповіла апеляцію.

Панахида по С. Петлюрі. В день XII. роковин мученицької смерти Гол. Отамана Симона Петлюри у Кремянці 25. травня в українській церкві відслужено урочисту панахиду. Церква не могла вмістити вірних. Після панахиди в домівці Українського Добродійного Т-ва відбулися жалібні сходини місцевого українського громадянства.

Комусь не подобаються українські шильди! Недавно невислідженні досі особи вже втретє цілком знищили дорогі шильди та орієнтаційні таблиці наших лікарів, д-ра В. Каргута (Горна вул., ч. 24) і д-ра П. Рощинського (вул. Словацького ч. 16) у Кремянці. Причини нападу називають дві: те, що написи на тих шильдах були не лише в польській мові, але і в українській; по-друге, заздрість деяких вол, бо названі лікарі мають велику практику і користуються серед місцевого населення популярністю.

Неписьменність — це страшний суспільний біляк, що вперто відновлюється та наростає; з ним треба вести постійну та витривалу боротьбу, щоб винищити його геть-чисто. В цьому допоможе нам найкраще буквар із читанкою „ДО СОНЦЯ" — найновіша книжечка „Просвіти".

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає.

Театри.

Великий Театр:

Вівторок 31. 5. год. 8. веч. „Вояк королеви Мадагаскару".

Середа 1. 6. год. 8. веч. „Вояк королеви Мадагаскару".

Театр РІжнородностей:

Вівторок 31. 5. год. 8. веч. „Подружжя, яких мало".

Середа 1. 6. год. 8. веч. „Подружжя, яких мало".

Український театр Йосифа Стадника (сеніора).

КАМІНКА СТРУМИЛОВА:

31. 5. Казка старого млина.
1. 6. Сузанна.
2. 6. Чорноморці.

Найновіша премієра: „Хам", картини з життя поліщуків на 4 дії.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича.

РОГАТИН:

31. 5. Орфей у пеклі.
1. 6. Лісова пісня.
2. 6. Процес Мері Деген.

З Рогатина іде театр до Бурштина.

Український Народній Театр ім. М. Садовського.

ЗАЛІЩИКИ:

31. 5. Гетьман Полуботок.
1. 6. Мазепа.

ГОРОДЕНКА:

2. 6. Пісня Бескиду.
3. 6. Чесна Сузанна.
4. 6. Гетьман Полуботок.

Концерт кобзарів-бандуристів під артистичним проводом Волод. Шуля:

2. 6. Городок.

Турне під адм. Степана Орача.

КІНА.

АПОЛЬО: „39 кроків".
АТЛЯНТИК: „Лицарі пустині".
БАЛТИК: „Володарка пущі", „Король і хористка".
ВАНДА: „Пропавший овид", „Королівство за цілунок".
ГРАЖИНА: „Невдячник" із Дямшею.
ЕВРОПА: „Верес" на осн. Родзевичівни.
КАСІНО: „Жінка на два тижні".
КОПЕРНИК: „Інститутка" (Д. Дарбін).
МАРУСЕНЬКА: „Без приказу", „Під чужим прізвищем".
МЕТРО: „Почалося від цілунку", „Засуджений".
МІРАЖ: „Шопен — співець волі".
МУЗА: „Шеф розвідки" із Конрадом Файтом.
ПАЛЯС: „Почалося невинно" (Льоретта Йонг).
ПАКС: „Після бурі" з Люізою Ульріх.
РАЙ: „Роберт і Бертран або два злодії".
РІЯЛЬТО: „Я винувата".
РОКСІ: „Капітан Тейльор" (Гейрі Купер).
СВІТ: „Вязень діявольського острова", „Блакитна перлина".
СТИЛЕВЕ: „Мій пан чоловік" і ревія.
ТОН: „Володарка джунглів", „Порада Білого Кобри".
УТІХА: „Фікер ч. 13" і ревія.
ХИМЕРА: „Гаспароне" (Лео Слезак).

ФОТОПЛЯСТІКОН:
(вл. Марійська 5).
„Льондон".

ФОТОПЛЯСТІКОН „Світовід" (Пасаж Гавсмана ч. 7):
„Австрія: Відень, Інсбрук, Зальцбург".

ЛЬВІВСЬКЕ РАДІО.

Вівторок, 31. травня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 8.10 Музика з пл., анекдоти, комунікати, 11.00 Для новобранців, 11.15 Для шкіл: „Як старі душки помагали Скробовсі", 11.40 Співає Міліца Корюс, сопран, пл., 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Легка музика з пл.; у перерві в год. 14.10 Авд. ЗККО, 14.15 Концерт бажань, 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та суспіл. вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 „Пригода Майстерклепки" звукова казка для дітей, 15.35 Фінансово-госп. актуалії, 15.45 Господарські вістки, 16.00 Розр. концерт, 16.45 Оповідання про Івана Матейка, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Серед жінок: Перед виїздом на літнище, Пісні у вик. **Евгенії Ласовської сопран,** Комунікати господині дому, 17.55 „Гальо! — Позір!", 18.00 Із життя комах, 18.10 Концерт грузинської музики: сопран, баритон, тенор, скрипка, форт., 18.45 „Під громами" опов. Я. Вайсенгофа, 19.00 Форт. рецітал Е. Кренека, 19.20, 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 „Тисяча тактів музики" орх., спів, у перерві „Зуб щастя" скеч, 20.45 Веч. денник, 21.00 Про плекання бараболь, 21.10 Гавоти й менуети, скрипка, флет, арфа, форт., целеста, 21.45 21.55 Спорт, 22.00 Трансм. з Брюселі: Фінал конкурсу для піяністів, 23.00 Ост. вістки.

Середа, 1. червня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авдиція, 8.10 Орх. музика, 11.00 Для новобранців, 11.15 Для шкіл: Кінь Тадея Костюшка, Музика з пл., 11.40 Грає тріо „Одеон", гр. пл., 12.03 Полуднева авдиція, 14.00 Інформаційна газетка в українській мові, 14.10 З оп. музики, пл., **14.35 Концерт на бандурі у вик. Юрія Сінгалевича (нар. пісні),** 15.00 Львівська біржа, 15.05 Господарські вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Трохи пісні, трохи слова, 15.45 Госп. вістки, 16.00 Концерт сальон. орх., 16.45 Роля села у прохарчуванні міста та війська підчас війни, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Нині й завтра льв. Червоного Хреста, 17.20 Львівська комедія: „Іграшки сміхунів" фрагм. старої міщанської комедії, 17.55 „Гальо! — Позір!", 18.00 Резервати природи, 18.10 Альтівка у супр. форт., 18.45 „Під громами" опов. Я. Вайсенгофа, 19.10 Пісні у супр. форт., 19.20 20.55 Актуальна гутірка, 19.30 Розр. концерт: орх., спів, у перерві Травневий діяльог Щепка й Тонька, 20.45 Веч. денник, 21.00 „Давні маївки львівської молоді" 21.10 Шопенівський концерт, 21.50 22.00 Спорт, 22.05—23.05 На добраніч — концерт орх., Ост. вістки.

Четвер, 2. червня 1938.

6.15—8.00 Ранішня авд., 8.10 Веселий добрийдень, пл., анекдоти, комунікати, 11.00 Для новобранців, 11.15 Кашубські мельодії, муз. поранок для вселюдних шкіл, 11.40 Легка музика з пл., 12.03 Полуднева авдиція, 14.15 Форт. твори Гумеля ,14.35 Орх. плити („Веселі часи в Києві" попурі), 15.00 Біржа, 15.05 Господарські та суспільні вістки, 15.10 Програма на завтра, 15.15 Сонце — лямпа світа, гутірка для дітей, 15.30 Звукова гутірка, „Львівів хліб", 15.45 Господарські вістки, 16.00 Концерт солістів, форт., спів, 16.45 Вибір літнища, 17.00 Біжучі вістки з міста та провінції, 17.10 Нар. пісня, сопран, тенор, форт., 17.40 Читаємо Сенкевича, 17.55 „Гальо! — Позір!", 18.00 Огляд видань, 18.10 Театр Уяви: „Елісон", 19.00 Французькі пісні, сопран, форт., 19.20, 20.55, 21.00 Актуальна гутірка, 19.3 Калейдоскоп, розр. концерт: спів, музика, 20.45 Веч. денник, 21.10 „Під бальконом моєї любки", легка муз. авд., 21.50, 22.00 Спорт, 22.05 „Гостинниця під Львом" словно-муз. авд., квартет, Куток гумору, Щепко й Тонько, 23.00 Останні вістки, 23.20—24.00 (надає Варшава II.) Легка і танк. музика з пл.).

ЗАКОРДОННЕ РАДІО

Вівторок, 31. травня 1938.

БЕРЛІН 19.10 Арії Верді, 20.00 21.00 Фільм і танк. мельодії, БУДАПЕШТ 13.30 Орх. концерт, 17.25 Скрипка, 19.30 Форт., ВІДЕНЬ 15.30 Для дітей, 21.15 22.30 Розр. концерт, КОШИЦІ 14.05 18.45 Вістки, 18.00 Д. Попович: 1) Що і як читати, 2) Русини і хрещення Руси, 3) Народне мистецтво, МІЛЯНО 17.15 Скрипка, 19.30 Розр. музика, 21.00 22.00 „Венецький купець" драма Шекспіра, ПРАГА 12.50 Військ. орх., 17.30 Пісні Вольфа до поем Маріке, РАДІО ПАРІ 20.15 Камер. музика, 20.45 21.00 22.00 23.00 „Септембр" драма Колін, РИМ 17.15 Розр. музика, 21.00 22.00 „Реквієм Німецьке" Брамса, хор. орх., СОФІЯ 18.00 Військ. орх., 19.00 Популярна музика, 20.00 Спів, 21.15 Рос. романси.

Середа, 1. червня 1938.

БЕРЛІН 14.15 15.00 Розр. музика, БУДАПЕШТ 12.05 Орх. концерт, 18.30 19.00 Циг. музика, 19.30 20.00 21.00 22.00 Опера, ВІДЕНЬ 15.30 Концерт хору, 19.10 Пфіцнерові твори, 22.20 З міста пісні, розр. концерт, КОШИЦІ 14.05 18.45 Вістки, 18.05 Концерт хору горожанської школи в Ужгороді (нар. пісні), МІЛЯНО 17.15 Форт., 20.30 Розр. музика, 21.00 22.00 23.00 „Мойсей" бібл. драма Росіпія, ПРАГА 15.15 16.10 Орх. концерт, 18.20 Сальон. музика, РАДІО ПАРІ 20.30 Віол., 21.00 22.00 Розр. програма, РИМ 17.15 Концерт оп. музики, 21.00 22.00 „Іль вагабонді делле стеле" оперетка Діно Рулія, СОФІЯ 19.00 Легка музика, 20.45 Вечір присв. співачці Х. Морфовій.

Четвер, 2. червня 1938.

БЕРЛІН 10.00 Нар. пісні, 17.00 Концерт солістів, 18.00 Оперетові мельодії, БЕРОМІНСТЕР 19.00, 20.00, 21.00, 22.00, 23.00 „Зигфрид" оп. Вагнера, БУДАПЕШТ 17.00 Мадяр. музика, 19.20 Спів. рецітал, 21.45, 22.00 Циг. музика, ВІДЕНЬ 15.30 Пісні, баляди, 20.00, 21.00 Орх., сопран, ВЕЖА АЙФЛЯ 20.30, 21.00, 22.00 „Івась і Гануся" оп. Гумпердінка, ДРОЙТВІЧ 21.40, 22.00, 23.00 „Тоска" оп. Пуччіні з участю Веніяміна Джілі (II. і III. дія), КОШИЦІ 14.05, 18.45 Вістки, 18.00 Інж. Д. Махачек: „Підкарпатські землеробці, їх соц.-екон. положення", МІЛЯНО 20.30 Розр. музика, 21.00, 22.00 „Но, но Нанетто" оп. Юманса, ПРАГА 17.40 Скрипка, 18.20 Орх., 20.05 Хори з опер Сметани, 20.45, 21.00 Концерт орх., форт., РАДІО ПАРІ 18.00 Театр Уяви, 20.15 Пісні, 20.30, 21.00, 22.00 „Ле роа Д'Іс" оп. Лялльо, РИМ 17.15 Іт.-браз. концерт, 21.00, 22.00 Вечір містерій Респігія, СОФІЯ 18.30 Пісеньки, 20.45, 21.00 Спів. рецітал.

Український Текстильний Склад **„Manufactura"** Львів, Капітульна Площа 3.
Поручає: модніші шовки на сукні, вовни на літні костюми, комплети та суконки. — Камгарни на мужеські літні одяги, матеріяли на загортки, попеліни та оксфорди на спортові сорочки та інше.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ"

Львів, 30. травня 1938.

1 кг. масла десер. бльок. без оп.	2·45 зол.
1 кг. масла бочков. вкл. з опак.	2·50 зол.
1 кг. масла експорт за зачет.	2·50 зол.
молоко	16—17 гр.
яйця копа)	3·40—3·45 зол.

Тенденція на масло знижкова на молоко та яйця вдержана.

ОПОВІСТКИ.

ДИРЕКЦІЯ ЖІНОЧОЇ ҐІМНАЗІЇ Й ЛІЦЕЮ УКРАЇНСЬКОГО ІНСТИТУТУ ДЛЯ ДІВЧАТ у Перемишлі, вул. Татарська 6, приймає зголошення до вступних іспитів до загальноосвітньої гімназії і гуманістичного та природничого та природничого ліцею до 10. червня ц. р. При гімназії є зразково уладжений інтернат. 1156 2-3

Торговельний ліцей. Виділ Т-ва „Український Інститут для дівчат" у Перемишлі, вул. Татарська 4, повідомляє, що поробив заходи в справі відкриття з початком шкільного року 1938-39 торговельного жіночого ліцею. Умовиною принняття до цього ліцею є скінчена 4-літня загально-освітня гімназія. 1157 2-3

6. червня 1938 р. в год. 8. вранці відбудеться в Перемишлі в гімназії 30-літній товариський Зїзд, на який просить Товаришів ласкаво прибути **Комітет.** 1174 2-2

Службовики фабрики Фортуна Нова зложили 100 зол. на дар Т-ву „Просвіта" з нагоди 70-літнього ювилею цего Товариства. 1184

МЕШКАННЯ

ЯСНІ, СОНЯШНІ 4 кімнати, кухня, лазничка і 3 кімнати, кухня післякомфорт до винайму вул. Жулінського 15. Відомість у сторожа. 1182 1-2

ПАНСІОНИ

ГРЕБЕНІВ. Пансіон Яблонських у власній управі. 1163 2-5

ЗЕЛЕМЯНКА — Живець п. Гребенів у Карпатах, зупинка Зелемянка. Соняшні кімнати з утриманням, ціни помірковані, купелі солянка заліз. йодова. Проспект на бажання. 1049 8-10

ТРУСКАВЕЦЬ — першорядний пансіон „САНА", гарно положений, поручає вигідні кімнати з бальконами і здоровим утриманням. 1159 5-5

ШУКАЮТЬ ПРАЦІ

АДВОКАТСЬКИЙ АПЛІКАНТ з 5-літньою практикою пише на машині, вельми просвітянин, шукає практики за винагородою або і за утриманням. Зголошення під „Солідний". 1168

КУПНО - ПРОДАЖ

ЛЕДІВНІ найновішої конструкції, машинки до морозива поручає РЕНЦІШЕР Львів, Легіонів 37. 972 7-3

РОВЕРИ, моторовери, мотоциклі гуртово поручає Ігнатій Ромер, Ска з обм. Львів, Легіонів 27. Цінники на бажання даром. 1035 10-4

ЛЬНЯНІ у десені, найновіші кольори і взори мужеські сорочки 4.90 — 5.90 — 6.75, кольорові зі сирого шовку мужеські підштаники 2.50. Фабрика білизни „АСТРА", Львів, Сикстуська 2. 1078 14

ЛЕДІВНІ герметичні, новітні кухні — найдешевше МЕБ-ЛЯК, Мільвів, Сикстуська 30. 1179 14

РІЖНІ

ФРАНЦІШОК ҐЛЯСҐАЛЬ — упр. тех. дентист тепер Львів, Пасаж Гавсмана 1. 375 25-10

РОБІТНЯ АРТ. БРОНЗІВНИЧА Ст. Федкинського Львів, Вірменська 25 (д. „Зорі") виконує всякі церковні предмети з срібла і бронзи. Позолочує старі. 678

СТАРУ ҐАРДЕРОБУ мужеську — купуємо на наймодніші бельсьві жатищо. Телефон 270-25. 1186 2-2

КЛІНІКА годинників **ГУТЕРМАН** при Сикстуській чотирнацять справді не дає тільки 1-річну гарантію, але ходять роками. 1188 2-2

ОГОЛОШЕННЯ.

КІР
Львів, Усійського 6
Тел. 290-88.
Станиславів, 3-го Мая 4.
ПЛЯНИ
КОШТОРИСИ
БУДОВИ

За 10 сотиків леду — 3 дні холоду дають тільки ГЕРМЕТИЧНІ
ледівні САКА
найдешевше купите просто з фабрики
Львів, Сикстуська 18 (рі Костюшка) 119 1-5
тел. 116-86.

ПІТ
НІГ, РУК, ПАХВИН
і т. п. зникне при вживанні спеціяльного певного і нешкідливого
пудру „CSAVE" 50 сот.
Пробний пакет. Перфумерія
С. ФЕДЕРА
ЛЬВІВ, ВУЛ. СИКСТУСЬКА 2
Філія КОПЕРНИКА 11 а.
ФІЛІЯ: ВУЛ. ГАЛИЦЬКА ч. 4

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Вид. Спілки „Діло", Львів, Ринок 10.